[Б]ҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой
ҮНЭН

[ВК]П(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

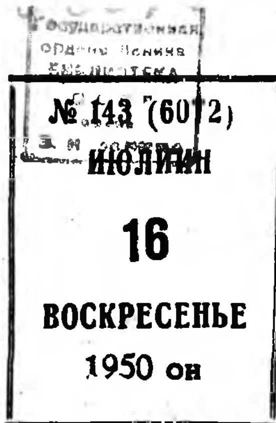

№ 143 (6072)
ИЮЛИИН
16
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

Мүнөөдэр бүхы советскэ арад алдарта сталинска авиациин Үдэрые тэмдэглэжэ байна.

Манай агууехэ вождь, советскэ авиациин эсэгэ Генералиссимус Сталин мандаха болтогой!

Литературна олониитын нэрэ түрын хэрэг

[В]КП(б)-гэй Центральна Комите[тэй] тогтоолой ёһоор, 1950 оной [ок]тябрь һарада бурят-монголой [лит]ературын Вечер Москвада бо[лох]ор шиидхэгдэбэ.

[Эн]э хадаа хүгжэн һалбаржа [ябаг]аа бурят-монголой советскэ [лит]ературые бүхэсоюзна трибуна [дээр]эһээ харалга болохо юм.

[Аг]ууехэ Октябрьска Социалисти[ческ]э революциин аша туһаар, [Вели]та советскэ үеын үржэл түгэл[дэр] хүрьһэн дээрэ урган гараһан [бурят]-монголой уранзохёол му[нөө] түрэлхи арадайнгаа омогой [бэлэ]г болоо. Урдань уран зохёол[ой] байтагай өөрын үзэг бэшэггүй [бай]хы мунхаг байһан бурят-мон[гол] арад зон советскэ засагай ту[һа]мжаар, большевистскэ пар[тиин] хүтэлбэреэр, арадуудай агуу[ехэ] багша нүхэр Сталинай үдэр [бүр]ин анхарал доро хэлэшэгүй [түрг]энөөр хүгжэн мандажа, түрүү[шын] индустриально-аграрна рес[публ]ика болоод, удхаараа социа[листи]ческэ, формоороо националь[на с]оёл культураяа һалбаруулан [...].

[Эс]эгэ ороноо хамгаалгын Агуу[ехэ] дайнай он жэлнүүдтэ бурят[-монг]ол арадай патриотизм үргэ[лжэ] харагдаа. Мүнөө дайнай [һүүлд]о тээхи Сталинска табанжэлые [амж]алтатайгаар дүүргэхын түлөө [бүх]ын тэмсэл республика дотор [өрги]н далайсатайгаар, социалисти[ческ]э мүрысөөнэй сог заляар ба[йн]хай.

[Ре]спубликын эдэ бүхы амжалта[н]уудтай хамта бурят-монгол [арад]ай дундаһаа шадабаритай ба [мэрг]эжэлтэй шэнэ кадрнууд: хү[дэлм]эрилхы партийна, советскэ. [про]фсоюзна, комсомольско хүдэл[мэр]илэгшэд, шэнэ советскэ интел[лиге]нци олоороо урган дэбжээ. Тэ[дэнэ]й тоодо манай уранзохёолшод [бэ]соно. Бүхы бурят-монгол [арад] хадаа өөрынгөө литературын [эх]и табигша хуушанай уранзо[хёол]шо, СССР-эй Верховно Сове[дэй] депутат Хоца Намсараеваар [ом]орхоно. Хоца Намсараевые [гайх]ожо оюун бэлигтэй зохёолшод [гар]а болоо.

[Тэ]дэнэр өөһэдынгөө арад зоной [ажабайд]арта хэрэгүүдые уран шүлэг, [поэм]э, пьесэ, рассказ, повесть. [Тэд]ан дотор зураглан, ургажа [ябаһ]а залуу үетэние хүмүүжүүлхэ [ажал]ин хэрэгтэ эдэбхитэйгээр орол[до]о байдаг. Хоца Намсараевай [пь]есэнүүд, Жамсо Тумуновай [«Ол]ирһоо һэриһэн тала» гэжэ ро[ман], Цэдэн Галсановай поэмэнүүд, [На]бо Цыдынжапов ба Намжил [Балд]аногой пьесэнүүд ба бусад [олон] поэт, прозаик, драматургнуу[дай] зохёолнууд бурят-монгол со[ветс]кэ литературын алтан фонддо [оробо].

[Б]урят-Монголой советскэ лите[рат]урын илалтанууд хадаа буржу[азна]-националистическэ ба бусад [дайс]а этэгээдүүдтэй сагүргэлжэ [ябу]лжа байгаа хатуу шанга тэм[сэл] дотор туйлагдаа юм. Манай [залу]у уранзохёолшод ба бүхы [олон]иитэ болбол советскэ идеоло[гиин] арюун сэбэр байхын түлөө [эсэ]шэгүй тэмсэл ябуулһаар.

БМАССР-эй Советскэ уранзохёолшодой союз болбол шэнэ шэнэ зохёолнуудые үргэнөөр зүбшэн хэлсэдэг ба олоной дунда уншалга шүүмжэлэл эмхидхэдэг болонхой. Мүн залуу зохёолшодые хүмүүжүүлхэ талаар хэдэ хэдэн зохёолнууд ородһоо бурят-монгол хэлэн дээрэ, бурядһаа ород хэлэн дээрэ оршуулагдана.

Гэбэшье уранзохёолшодой союзда болон зарим уранзохёолшодой хүдэлмэридэ дутуу дунданууд үшөөл олон байһаар. Хурса большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл үшөөл һулабтар, илангаяа мэргэжэлтэй һайн литературна критикэ гэжэ үгы шахуу гэхэдэ болоно. Ородой классигууд ба советскэ уранзохёолшод үшөөл һаһанда хүрэсэгүйгөөр оршуулагдана. Багашуулда зорюулһан зохёолнууд тон хомор. Мүн баһа уранзохёолшод идейнэ ба профессиональна мэргэжэлнүүдээ дээшэлүүлхын хойноһоо ехээр оролдоногүй. Зарим зохёолшод (Б. Базарон, Ц. Номтоев, Д. Хилтухин ба бусад) тон багаар гү, тон удаанаар, шанар муутайгаар бэшэнэ.

Эдэ бүгэдэндэ уранзохёолшодой Союзай правлени ба эхин парторганизаци гэмтэй.

Мүнөө Москвада болохоёо байһан бурят-монголой литературын Вечер хүрэтэр бүхы дутуу дутуунууд сүм усадхагдажа, манай уранзохёолшодой Союзай хүдэлмэри бүхэли дээрээ үндэһөөрөө һайжаруулагдаха ёһотой.

Тус Вечертэ мүнөө ехэхэн бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябажа байна. Манай уранзохёолшод шэнэ шэнэ зохёолнуудые бэшэжэ байнхай. Бурят-Монголой бүхы олониитын зорилго болбол уранзохёолшодой энэ хүдэлмэрээ амжалтатайгаар ябуулха хэрэгтэнь туһалха, тэдэнһээ эрхим һайн зохёолнуудые эрихэ зэргэтэй байна, ушарынь хадаа энэ Вечертэ бэлэдхэл гээшэ республикын бүхы олониитын хэрэг болоно. Илангаяа культурна эмхи зургаанууд: НИИК, Пединститут, Бурмонгиз, БМАССР-эй Совминай дэргэдэхи искусствонуудай хэрэгүүдые эрхилхэ управлени ба бусад газарнууд тон халуун туһаламжа үзүүлхэ уялгатай.

Хамагай шухала зүйл гэхэдэ, идейнэ удхынгаа ба уранһайханайнгаа талаар эрхим һайн зохёолнуудые шанар һайнтайгаар, охорхон болзор соо хэблэн гаргаха хэрэгтэй байна. Энэ харюусалгатай хэрэгтэ манай литературна, хэблэлэй ба полиграфическа хүдэлмэрилэгшэд бултааран хамаадуулагдаха ушартай.

Москвада болохо манай литературын Вечер хүрэтэр миил табан һара үлөө. Энэ сагые тон гамтайгаар хэрэглэжэ, түсэбэй ёһоор бэшэгдэхэ ба хэблэгдэхэ зохёолнуудаа сүм дүүргэхэ гээшэ манай литературна олониитын нэрэ түрын хэрэг мүн.

Энээндэ манай партийна, советскэ ба литературна олониитын тодорхой туһаламжа ба хёрхо хиналта зайлашагүй хэрэгтэй.

Малажалай научно-шэнжэлэлгын Бүхэсоюзна институдай хүдэлмэрилэгшэд орденууд ба медальнуудаар шагнагдаба

[М]алажалай научно-шэнжэлэл[гын] Бүхэсоюзна институдай 20 [жэл]эй ойтой дашарамдуулан, зоо[техн]ическэ наукые хүгжөөлгэдэ [амж]алтануудые туйлаһанай ба со[циа]листическэ үйлэдбэридэ научна [амж]алтануудые нэбтэрүүлһэнэй [түлө]ө СССР-эй Верховно Соведэй [Пре]зидиумэй 1950 оной июлиин [...]эй Указаар институдай олон [хүд]элмэрилэгшэд шагнагдаба.

Ленинэй орденоор: институдай директор профессор И. М. Кузнецов, институдые эмхидхэгшэ академик Е. Ф. Лискун ба хүдөө ажахын наукануудай кандидат А. П. Юмалиат гэгшэд шагнагдаба.

Ажалай Улаан Тугай орденоор —10 хүн; **«Хүндэлэлэй тэмдэг»** орденоор — 19 хүн ба **«Ажалай шэн габьягай түлөө»** медаляар — 24 хүн шагнагдаба. **(ТАСС).**

„Сибирь экран дээрэ“

[Н]ОВОСИБИРСК, июлиин 14. [(Т]АСС). Областиин городской ба [хү]дөөгэй кинотеатрнуудай экран [дээ]рэ «Сибирь экран дээрэ» гэжэ [нэ]дели бүриин хроникальна кино[жу]рналай ээлжээтэ номер гара[ба]. Тэрэ хадаа Стокгольмско [Уря]ада гар табилгада зорюулаг[даж]а болоһон оёдолшодой проф[сою]зуудай ЦК-тэй нэрэмжэтэ фаб[ри]кын коллективэй митинг дээрэ [гар]аһан кадрнуудаар нээгдэнэ.

Студиин операторнууд элитэ эрдэмтэ-мичуринец профессор Кизюринэй байгуулһан гайхамшагта фруктово садые Омскдо буулган абаба. Фотоочеркнууд хадаа Томско зуруулай фабрикын 50 жэлэй ой тухай, модо урадхуулга дээрэ хэрэглэгдэдэг шэнэ механизмууд тухай хэлэнэ. Ажалшадай зунай амаралта, спорт ехээр харуулагдана.

Советскэ Союзай Генералиссимус И. В. СТАЛИН.

Уранзураашa **А. Кручинын** зураг.

Эб найрамдалай вахтада жагсана

КАБАНСК. **(Телефоноор абтаба).** Эб найрамдалай тала баригшадай Саг үргэлжын комитедэй Стокгольмско сессиин Уряада гар табилгада зорюулагдаһан суглаанууд ба Кореядэ америкынхидэй ябуулжа байгаа агрессивнэ дайе буруушаалгын митингнүүд аймагай предприятинуудаар, колхозуудаар эдэбхитэйгээр үнгэржэ байна. Эдэ суглаануудта ба митингнүүдтэ хабаадагшад бидэ дайн сэрэгые хүсэнэгүйбди, эб найрамдалай түлөө тэмсэнэбди гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлнэд. Дай үүдхэгшэ бузар золигуудта хатуу харюу болгон, Эхэ оронойнгоо экономикые бүри бэхижүүлхээ эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилжэ, үйлэдбэриин туйлай ехэ амжалтануудые туйлахын түлөө тэдэнэр барандаа эб найрамдалай вахтада жагсанад.

Темлюйскэ цементнэ заводто Стокгольмско Уряада гар табилгын суглаан боложо, тэрээндэ 625 хүн хабаадаа. Тэдэнэр барандаа ажалшан зониие алаха хюдахын түлөө бэлэдхэгдэһэн атомна зэбсэгые хорижо, агрессивнэ дайе эхилһэн американска шунахай империалистнуудай амыень мэдүүлхээр болоо гэжэ мэдүүлнэд. Заводой түрүү бригадын бригадир Ермаков иигэжэ хэлэнэ: — Эб найрамдалда дуратай демократическа гүрэнүүдые толгойлогшо — манай Советскэ Союзай хүсэн үдэр ерэхэ бүри ургана. Энэ хүсые үшөө бэхижүүлхын тулада үйлэдбэриингөө нормые үдэр бүхэндэ үлүүлэн дүүргэжэ, эб найрамдалай вахтада жагсахые заводой хүдэлмэрилэгшэдые уряалнаб. Ажалай үндэр бүтээсые туйлалгаараа американска агрессорнүүдтэ шанга сохилто үгэе, — гэжэ хүдэлмэришэн Устинцев мүн хэлэбэ.

Түмэр замай дистанцинуудаар Кореядэхи дайнда эсэргүүсэлгын 9 митингнүүд болоо. Түмэр замаархин эдэ митингнүүд дээрэ дээшэлэнги уялгануудые абаад, заһабарилгын хүдэлмэриие эршэмтэйгээр хэжэ байна. Түмэр замай линиин заһабарилгада хүдэлмэришэдэй бүлэнэрынь үбгэн залуугүй эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо болоһон митинг дээрэ олон хүнүүд үгэ хэлээ. — Колхозойнгоо ниитын ашаг шэмэтэ малые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэе, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Шевелев колхозниигуудые уряална. — Тиихын тулада эб найрамдалай вахтада жагсажа, малдаа бардамаар хүрэхэ тэжээлэй бата бэхи базые байгуулалга манай шухала зорилго гээшэ.

Мүн «Красное Знамя» колхоздо нэгэ үдэрэй туршада 713 хүн Стокгольмско Уряада гараа табиһан байна. Гар табилгын суглаанда хабаадагшад эб найрамдалые хүсэгшэдтэй һаналаа нэгэдээд, эб найрамдалай вахтада жагсажа, үбһэ хуряалгые богонихон болзор соо һайн шанартайгаар дүүргэхэ гэжэ уялга абабад. Тус колхозой үбһэ сабшалгын бригадануудай хоорондо социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Тэрэшэлэн аймагай бусадшье колхозуудаар иимэнүүд суглаанууд ба митингнүүд үнгэргэгдэжэ, эб найрамдалай вахтада жагсалган үргэнөөр дэлгэржэ байна.

В. Тимошина.

Бидэнэй зол жаргалта байдалай түлөө

БИЧУРА. **(Телефоноор абтаба).** Аймагай ажалшадай дунда Стокгольмско Уряа доро гар табилгада зорюулагдаһан ба Кореядэхи интервенциие буруушааһан митингнүүд туйлай ехэ дэбжэлтэтэйгээр үнгэргэгдэжэ байна.

Һаяхан сахарна заводой хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан болобо. Суглаан дээрэ заводой хүдэлмэришэн нүхэр И. Исаков иигэжэ хэлэбэ:

—Бидэнэртэ дайн сэрэг хэрэггүй. Мүнөө дай үүдхэгшэд хадаа манай ороной ба эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэ бусад оронуудай хүсые һуларуулхаа оролдоно. Тэдэнэй энэ хүсэлынь бүтэхэгүй. Бидэнэр бүхы дэлхэйн эб найрамдалай хүсые бэхижүүлхээ стахановска вахтада жагсаябди».

Суглаан дээрэ заводой хүдэлмэрилэгшэд Мироненко ба бусад Уряа тушаа үгэнүүдые хэлээд, дай үүдхэгшэдтэ сохилто болгон дээшэлүүлһэн уялгануудые абаба.

Шэбэртын сомондо суглаан боложо, ажалшад эб найрамдалые хүсэжэ ба Кореядэхи интервенцидэ дураа гутажа байһанаа харуулбад. Суглаан дээрэ пионерскэ лагериин пионервожата нүхэр Семёнова мүнөө эб найрамдалай түлөө гар табилга бүхы дэлхэй дээрэ боложо байна гэбэ. «Бидэнэр дэлхэйн зоной хэтэ мүнхэдөө амгалан тайбан ажаһуухыень хүсэнэбди. Бидэнэр Кореядэхи американска интервенциие эрид буруушаанабди» гэбэ. Нүхэр Семёнова хадаа манай багашуулай зол жаргал хэтэ мүнхэдөө мандаха болтогой гээд үгэеэ дүүргэбэ.

Мүн аймагай прокуратурын хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан үнгэргэгдөө. Суглаан дээрэ уборщица Кузьмина гэгшэ иигэжэ мэдүүлбэ:

—Минии нүхэрни Эхэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда наһа бараа. Би улаан сурба үхибүүдээр үлэжэ, дайнай хатуу шэрүүн жэлнүүдые тэсээб. Дайнай һүүлдэ ажабайдалнай ехэхэн һайжараа. Большевистскэ парти ба советскэ правительство ажабайдалдамнай туһална. Би үхибүүдэйнгээ хэтын жаргалай түлөө Стокгольмско Уряа доро гараа түрүүн табихамни».

«Ким», Ворошиловай нэрэмжэтэ ба аймагай бусад колхозуудаар Уряа доро гар табилгада зорюулагдаһан суглаанууд ба Кореядэхи интервенциие буруушааһан митингнүүд угаа эдэбхитэйгээр үнгэргэгдэжэ байна.

Ц. Батомункуев.

Дамба ЖАЛСАРАЕВ

Урагшаа, дээшээ...

Үүлэ маные һэтэ сүмэлөөд,
Уула дээгүүр ниидэнэ самолёт.
Саянай хормой хойнонь гээгдэнэ,
Сахюур үнгэтэ Байкал нээгдэнэ.
Ангрогэсэй һуури гэрэлтэнэ,
Арбаад—хорёод поезднууд һэлгэнэ.
Карта дээрээ Сэлэнгые олоод,
Харана доошоо хүхюутэй пилот:
Долгиие түрин, пароход тамарна—
Чкаловай нэрэ элихэн яларна,
Тэндэһээ хүнүүд даллан шэртэнэ.
Тэнгэриин корабль далаараа дэбинэ.
Орденто ПВЗ-гэй галта үрхэнүүд,
Оронгоор дүүрэн хонид, үхэрнүүд.
Бодожо байһан театрай байшан
Баярлажал баймаар, һайхан гээшэнь...
Үргэн талмайда бууна самолёт.
Үеын нүхэр залуухан пилот,
Малгайгаа абаад, хэлэнэ бидэндэ:
«Москваһаа
Улан-Удэдэ
мэндэ!»

* * *

Мүнхэ үнэнэй гуламтаар мандаһан
Москваһаа арюун замаа захалан,
Дэлхэйн оройгоор ниидэнэ самолёдууд,
Далинуудтань носоно табан хушуунууд.
Хаана—хаанагүй хүнүүд гэрэлынь
Харана, баяртай дээшээ үлын.
Табан хушуунууд урагшаа улам
Тэгүүлнэ, холын замые дабан.
Эдэ гансал самолёдууд бэшэ —
Эхэ оромнай ниидэнэ гээшэ.

Колхозно таряашадай үгэ

ТАРБАГАТАЙ. **(Телефоноор абтаба).** Атомна зэбсэгые хорихын түлөө Стокгольмско Уряада гар табилга Тарбагатайн аймагта үндэр политическэ хэмжээндэ үнгэрнэ. «Авангард» колхоздо гар табилгын суглаанда 110 хүн хабаадалсаа. Дэлхэйн гурбадахи дайниие үүдхэхээ, бүхы дэлхэйн арад зондо үшөө дахин хохидол зоболон асархаа һэдэгшэ американо-английска монополистнуудай муухай хара аашада тэдэнэр ехын ехээр зэбүүрхэбэд.

Колхозниигууд М. Наумова, И. Попов, И. Щербаков ба бусад Кореядэ американецуудай ябуулжа байгаа нюуса бэшэ агрессиие түргэнөөр болюулхые хүсэнэбди гэжэ мэдүүлнэд. Тиихэтээ хамта, шуһата дайсадай диилдэжэ, далай руу хүмэрюулэн унагаагдаха үдэрнь улам ойртоно гэжэ тэдэнэр хэлэһэн байна.

«Красный боец» колхозой 68 наһатай үбгэн Кудряшев суглаан дээрэ иигэжэ хэлэнэ: —би өөрынгөө наһан соо дэлхэйн хоёр дайнуудые үзөөб. Тэдэнэр амгалан тайбан һууһан хүнүүдэй ажабайдалда һандарал, хохидол асархаһаа бэшэ юушье хэнэгүй. Би гурбадахи тиимэ дайниие үзэхээ хүсэнэгүйб. Манда дайн сэрэг оройдоошье хэрэггүй. Харин советскэ хүнүүд арадайнгаа ажахые һалбаран хүгжөөжэ, амгалан тайбан ажаһуухые хүсэнэбди. Би үндэр наһатай болобошье, колхозой ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсанаб. Мүнөө кузнецээр хүдэлмэрилхэ зуураа нормоёо ходо үлүүлэн дүүргэжэ, үбһэ сабшалгын машинануудые ба бусад инвентарьнуудые һайн шанартайгаар заһааб. Богонихон болзор соо таряа хуряалгын машинануудые эрхим шанартайгаар заһабарилхаб гэжэ уялга абанаб.

Аймагай бусадшье колхозуудаар болоһон суглаанууд ба митингнүүд дээрэ колхозниигууд өөһэдынгөө хэлэһэн үгэнүүд соо дайн сэрэгые хүсэнэгүйбди, атомна зэбсэгые үтэр хорихо хэрэгтэй гэжэ нэгэн хүн шэнгеэр мэдүүлнэд.

С. Павлов.

Хүсэн түгэс сталинска авиаци

☆ ☆ ☆

Авиациин генерал-полковник П. ЖИГАРЕВ

☆ ☆ ☆

Мүнөөдэр советскэ арадай заншалта һайндэр—СССР-эй агаарай флодой үдэр мүн.

Социализмын ороной арад советскэ авиацине сталинска гэжэ патриотическа омогорхолтойгоор нэрлэнэ, юундэб гэхэдэ, советскэ агаарай флодой бии болохо, хүгжэлтэ, ургалтань, тэрэнэй дэбжэлтэнүүд ба илалтануудынь агууехэ Сталинай нэрэтэй таһаршагүй холбоотой. Манай арад летчигүүдые сталинска бүргэдүүд гэжэ нэрлэдэг, юундэб гэхэдэ, имагтал нүхэр Сталин болбол далита бүргэдүүдэй хүсэн түгэс армине үргүүлһэн ба хүгжөөһэн, социалистическэ Эхэ орондоо хизаарлашагүй дуратай байха, эрэлхэг, шэн зоригтой байха, саг үргэлжэ болбосоржо байха гэһэн большевигүүдэй эрхим шанарые тэдээндэ олгоһон байна. Манай авиаци болбол большевигүүдэй партиин, агууехэ вождь ба багша И. В. Сталинай эсэшэ сусашагүй оролдолгын ашаар дэлхэйн эгээл хүсэтэй, түрүү зэргын авиаци болоо.

Энэ жэлдэ советскэ арад дайнай хойто тээхи сталинска табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдээ шэнэ илалтануудые туйлан, агаарай флодой үдэрые угтажа байна.

Эб найрамдалай ба демократиин түлөө тэмсэлшэдэй хүсэн түгэс лагерие толгойлжо байһан советскэ гүрэнэй уласхоорондын нэрэ хүндэнь дээрэ үргэгдөө. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай агууехэ хэрэгые хамгаалхаар советскэ арадай хэлбэришэгүй шиидэнги байһыень эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй Уряа доро гар табилгые суглуулха кампание айхабтар ехэ политическэ ба ажалай дэбжэлтээр советскэ арадай тэмдэглэжэ байһан ябадал эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ.

Эб найрамдалые, демократиие ба социализмые сахижа байһан, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай эбдэршэгүй хэрэм болоһон социализмын ороной нангин хилэнүүдые хёрхоор хамгаалжа байһан Советскэ Армиин, тэрэнэй агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй ба уһан-сэрэгэй флодой түгэлдэр ехэ байһан ябадалынь бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые бүхэжүүлхэ найдамтай баримта болоно.

Мүнөөдэр, СССР-эй агаарай флодой агууехэ дэбжэлтэнүүдые, манай летчигүүдай үзэгдөөгүй үндэр шадабарине хаража үзэхэ үдэртэ советскэ хүнүүд Эсэгэ оронойнгоо авиациин ябажа ерэһэн замые омог баяртайгаар эрьен харана.

Манай орон—авиаци болон агаараар тамаралгын Эхэ орон мүн. Агаарай хүсые манай арад эгээн түрүүлэн диилэжэ гараһан байна. Дэлхэй дээрэхи түрүүшын самолёдые ородой эрдэмтэ ба изобретатель А. Ф. Можайский зохёоһон ба агаарта шалгаһан юм. Манай арад өөрынгөө научна нээлтэнүүдээр, шэнжэлэлгэнүүд болон ниидэлгын хэрэгэй практикаар Баруун Европын ба Америкын авиационно зохёон байгуулгын хүгжэлтые холо ахижа гараһан юм.—Түүхые худал хуурмаг болгогшодой буруушааха гэжэ оролдоһон ба хэзээдэшье буруушаажа болохогүй тиимэ арсаһагүй баримтань иимэ байна.

Авиациин, реактивна техникын теори, хүндэ самолёдуудые байгуулга, парашюдые зохёохо ябадал, дээдэ зэргын пилотаж ба авиациин бусад олон дэбжэлтэнүүд ород арадай алдарта хүбүүд М. В. Ломоносов, Д. И. Менделеев, Н. Е. Жуковский, К. Э. Циолковский, А. Ф. Можайский, С. А. Чаплыгин, Г. Е. Котельников, П. Н. Нестеров ба бусад олон хүнүүдэй нэрэтэй таһаршагүй холбоотой. Хаанта Россин технико-экономическа талаараа гээгдэнги байһан дээрэһээ, гадаадын капиталһаа тэрэнэй дулдыданги байһан дээрэһээ, ехэнхидээ хариин хүнүүдһээ бүридэһэн тэрэнэй бюрократическа аппарадай хойрог дүлии байһан дээрэһээ манай орон өөһэдынгөө бэлигтэ хүбүүдэй гайхамшагта зохёолнуудые революциин урда тээ ашаглажа шададаггүй ба өөрынь авиационно промышленность гээшые байгуулжа шадаагүй байгаа.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революци болбол хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үе нээжэ, арадай творческо хүсэнүүдые дэлгэһэн байна. Советүүдэй орон дотор наука ба техникын бүхы һалбаринуудтахи, тэрэ тоодо авиациин бүхы агууехэ нээлтэнүүд ба шэнжэлэлгэнүүд арад зоной аша туһада хэрэглэгдэдэг болоо.

Советскэ гүрэн тогтоһон байһан түрүүшын үдэрһөө хойшо гадаадын ба дотоодын дайсадай добтолгоһоо бэеэ найдамтайгаар хамгаалха ябадалые эридэг байгаа. Хүн түрэлтэнэй агууехэ гениинүүд В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай дура хүсэл ба ажалаар гансахан социалистическэ революциин туйлалтануудай бэшэ, мүн бүхы дэлхэйн бүмбэрсэгэй ажалшадай аша туһые үнэн сэхээр хамгаалагша—Советүүдэй ороной арми байгуулагдаһан байна. Залуу советскэ республикын зэбсэгтэ хүсэнүүдые байгуулхадаа большевистскэ парти, агууехэ вождьнор В. И. Ленин ба И. В. Сталин агаарай сэрэгэй флот байгуулха ябадалда айхабтар ехэ анхарал табидаг байгаа. Манай орон 1919 оной эхин дээрэ авиационно 62 отрядтай болоод байһан юм. Ниидэхэ ба инженерно-техническэ кадрнуудые бэлэдхэхын тула 1918 ондо ниидэлгын авиационно һургуули, Гатчинска авиационно һургуули ба Московско авиационно техникум эмхидхэгдэһэн байгаа.

Гражданска дайнай гал дүлэн соогуур социализмын ороной залуу пилодууд үнэтэ дайшалхы дүй дүршэл олоһон байна. Манай авиаци дотоодын контрреволюци болон интервентнүүдэй дээрмэдэлгэ илаха ябадалдань Улаан Армидаа туһалаа. Тэрэ хадаа 1918—1920 онуудта 12 мянгаһаа үлүүтэй дахин ниидэлгэнүүдые хэжэ, 18.340 час соо агаарта ябаһан байгаа.

Советскэ Армиин илалтануудые сэхэ эмхидхэһэн нүхэр Сталин газарай сэрэгүүдтэй хамжан ажаллаха шадабарида манай летчигүүдые һургадаг, агаарай сэрэгэй хүсэнүүдые тактическаар хэрэглэхэ научна заабаринуудые зохёоһон, авиациин гол хүсэнүүдые шиидхэхы үедэ гол шэглэлтэ дээрэ суглуулха тухай эрилтэнүүдые найруулһан байна. Гражданска дайнай жэлнүүдтэ эхи табигдаһан советскэ сэрэгэй наукын, тэрэ тоодо авиационно наукын үндэһэн заабаринууд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ улам саашадаа хүгжөөгдэһэн бэлэй.

Манай ороной авиаци болбол Сталинска табанжэлнүүдэй үедэ үзэгдөөгүй ехэ бадаралта туйлаһан байна. Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэри доро байгуулагдаһан хүсэн түгэлдэр хүндэ индустри, тэрэ тоодо авиационно промышленность хадаа самолёт байгуулга болон мотор байгуулгые хурдан түргэнөөр хүгжөөхын тула бата бэхи материальна база боложо үгэһэн байна.

Социализм байгуулһан героическа советскэ арад хадаа СССР-ые хүсэн түгэлдэр авиационно держава болгоһон, түрүү зэргын авиационно техникэ байгуулһан, гайхамшагта авиационно конструкторнууд болон геройнор-летчигүүдай кадрнуудые хүмүүжүүлһэн байна.

Советскэ агаарай флодые байгуулга И. В. Сталинай нэрэтэй сэхэ холбоотой. Нүхэр Сталин авиационно конструкторнуудтай хэһэн олон тоото хөөрэлдөөнүүд соогоо советскэ самолёт байгуулгын болон мотор байгуулгын хэрэгэй гол принципүүдые тодорхойлһон байна. И. В. Сталин авиациин хүгжэлтын ба техническээр зэбсэглэлгын хойноһоо тон анхаралтайгаар, үдэр бүри хаража байхадаа, бултанһаа сааша, бултанһаа түргэнөөр, бултанһаа дээгүүр ниидэхэ гэһэн ехын ехэ зорилгые советскэ авиаторнуудай үмэнэ табиһан байна. Сталинска даалгабаряар зоригжоһон бэлигтэ манай авиаконструкторнууд түрүү зэргын дайшалхы ба гражданска самолёдуудые байгуулаа, тэдэ самолёдууд түргэн ниидэлгынгээ, маневренностиингээ, дээшээ ниидэлгын болон ашаа үргэлгынгөө талаар капиталистическэ оронуудай авиациин бүхы дэбжэлтэнүүдые булижа гараһан байха юм.

Мүн советскэ авиациин олон тоото кадрнуудые, өрөө өньһон авиационно техникые һайса мэдэдэг, ниидэлгын дээдэ шадабаритай, өөрынгөө Эхэ орондо хизаарлашагүй үнэн сэхэ хүнүүдые бэлэдхэхэ зорилго амжалтатайгаар шиидхэгдэһэн байгаа. Сталинска иимэ анхарал оролдолго хадаа өөрынгөө хүсэнүүдтэ хэлбэришэгүйгөөр этигэхэ этигэлые манай лётчигүүдтэ олгоһон, тэдэнэй барагдашагүй творческо хүсые үргэнөөр дэлгэһэн, урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ зам дээрэхи алибүхы бэрхэшээлнүүдые дабахаар тэдэнэй дура зоригые болон бэлэн байлгые хатуужуулһан байна.

Үшөө Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхилхэһээ холо урда тээ советскэ летчигүүд уласхоорондын авиационно рекорднуудые тоогой болон шанарай талаар диилэжэ, манай Эхэ оронине дэлхэй дээрэ түрүүшын һууринда гаргаһан байгаа. Советскэ арад ба бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэн хадаа манай летчигүүдай героическа габьяануудые: челюскинецүүдые абаралга, Москва—Удд арал гэһэн сталинска маршрудаар чкаловска экипажай ниидэлгэ, научна экспедициин Хойто полюсто ниидэлгэ, В. П. Чкаловай, М. М. Громовой экипажуудай Москваһаа Хойто полюсоор дамжан США худар ниидэлгэ, Валентина Гризодубова, Полина Осипенко ба Марина Раскова гэгшэдэй составтай «Родина» гэжэ самолёдой эхэнэрэй экипажай Москваһаа Дальна Восток худар ниидэһэн дэлхэй дээрэхи түрүүшын энэ ниидэлгые хэзээдэшье мартахагүй.

Советскэ авиациин хүсэн түгэлдэр байһаниинь, советскэ летчигүүдай үндэр шадабаринь, илалта туйлахаар тэдэнэй нугаршагүй зоригтойнь, большевистскэ партида, өөрынгөө агууехэ Эхэ орондо хизаарлашагүй үнэн сэхэ байһаниинь Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ илангаяа хүсэтэйгөөр харагдаһан байна. Советскэ агаарай флот гитлеровскэ Германие ба империалистическэ Японие илаһан бүхэдэлхэйн түүхэтэ илалтадань манай арми болон далайн флодто сэгнэгдэшэгүй ехэ туһаламжа үзүүлһэн байна. Социалистическэ Эхэ оронойнгоо түлөө тэмсэхэдээ манай сталинска бүргэдүүд үзэгдөөгүй үндэр мэргэжэлээ, героизм болон дайшалхы үндэр шалабаряа бүхы дэлхэйдэ харуулһан байна.

Дайнай түрүүшын һарануудта гитлеровскэ авиаци саг зуура булюу байдалтай байһан юм. Манай Эхэ орондо харатай муухайгаар добтолһон гитлеровскэ эзэмдэгшэд «сахилгаан түргэн» дайнай хиитэй тэнэг түсэбөө бэелүүлхые оролдон, эзэмдэһэн Баруун Европынгоо промышленностиин ашаар техникэдэ тооной талаар булюу байдалтай болохо гэжэ оролдоһон байна. Гэбэшье, тэдэнэй түсэб буруу һүрөө. Советскэ олониитын ба гүрэнэй байгуулалтын эбдэршэгүй хүсэтэй ба бата бэхи байһан, ажахын социалистическэ системын тон ехэ булюу байһан ябадал ба советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэл, СССР-эй арадуудай эрэлхэг зориг ба шэн габьяа гэһэн тиимэ факторнууд тэдээндэ эсэргүү тэмсэһэн байна.

Ленин—Сталинай агууехэ партяар хүтэлбэрилэгдэжэ ба зоригжуулагдажа байһан советскэ хүнүүд дайнай түрүүшын үеын хүндэ хүшэр байдалда өөрынгөө промышленностине сэрэгэй еһоор шэнэдхэн байгуулһан юм. Бусад зэбсэгүүдтэй суг хамта түргэн ниидэдэг шэнэ истребительнүүдые, штурмовигуудые болон бомбардировщигуудые үйлэдбэрилхэ ябадал дэлгэрээ. Авиацида тоогойнгоо талаар гитлеровецүүдэй булюу байха ябадалые усадхаха гэһэн агууехэ Сталинай даалгабари богонихон саг соо дүүргэгдэһэн байгаа. Дайнай һүүлшын гурбан жэлэй турша соо советскэ промышленность хадаа жэл бүри дунда жэшээгээр 10 мянган самолёдуудые фронтдо үгэжэ байгаа. Советскэ самолёдуудай шанар тухай хэлэхэ юм болоо һаа, тэрэ болбол дайнай эхинһээ хойшо дайсанай самолёдуудые булидаг байһан бэлэй. Нүхэр Сталин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй, тэрэ тоодо авиациин дайшалхы ябуулгануудые үдэр бүри хүтэлбэрилэн, советскэ авиацине дайнда хэрэглэхэ тухай научна заабаринуудые зохёоһон байна. Агууехэ полководец И. В. Сталин дайнай тодорхой шата бүридэ, операци бүридэ СССР-эй агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй үмэнэ тодорхой зорилгонуудые табидаг байгаа.

Советскэ летчигүүд эдэ зорилгонуудые толотомо һайнаар дүүргэдэг һэн. Гитлеровецүүд Москва шадарай үзэгдөөгүй ехэ тулалдаанда айхабтар олон тооной самолёдуудые хаяад, Сталинска бүргэдүүдэй зүгһөө тон шанга харюу хүлеэһэн байна.

Советскэ сэрэгүүд болбол немецко-фашистска армиин ба тэрэнэй авиациин «илагдашагүй» гэдэгэй шал худал байһые хатуу шанга байлдаанууд соо элишэлээд, «сахилгаан түргэн дайнай» гитлеровскэ түсэбые таһалдуулһан байгаа. Сталинград шадарай байлдаанудта, Кубаньда болон Курска дугаада болоһон айхабтар ехэ агаарай байлдаануудта советскэ авиаци агаарта хэлеэнгүй диилэжэ байгаа.

1944 оной операцинууд Советскэ Армиин шиидхэхы илалтануудай үе болоо. Советскэ Арми манай тылэй үргэжэ байгаа хүсэндэ түшэглэн, гитлеровскэ сэрэгүүдтэ сталинска арбан хатуу шанга сохилтонуудые хэһэн байна, тэрэ сохилтонуудай эсэстэ королевскэ Румыни, хаанта Болгари, удаань фашистскаар аашалжа байһан Финлянди ба хортистска Венгри жагсаалһаа гаргагдаһан байгаа. Фашистска эзэмдэгшэд советскэ Эхэ оронһоо намнагдажа, сэрэгэй ябуулганууд бүхыдөө дайсанай газар дээрэ абаашагдаһан бэлэй.

Сталинска авиаци болбол советскэ сэрэгүүдэй хүсэн түгэлдэр добтолхы операцинуудай амжалтануудые ханган, дайсанай оборонодо ба холын тылдэнь тон шанга сохилтонуудые хэдэг байгаа.

Берлинэй түлөө тэмсэлдэ манай летчигүүдай мэргэжэл ба шадабаринь бүхы талаһаан харагдаһан юм. Советскэ авиациин һүрэг олоороо ба таһалгаряагүй добтолхо ябадал энэ түүхэтэ тулалдаанда илангаяа элеэр харагдаһан байна. Дайсанда хатуу сохилтонуудые агаарһаа хэжэ байһан манай 8.400 самолёдууд фашистска арьяатанай эшээе бута сохихо ябадалда хабаадаһан байгаа.

Советскэ зэбсэгэй шангын шанга сохилто доро Берлин унажа, фашистска Германи, тэрэнэй удаа империалистическэ Япони үгэ дуугүйгөөр капитулироваһан байна.

Социалистическэ Эхэ ороной нэрэ түрын ба бэеэ даанхай байдалай түлөө байлдаануудта большевистскэ партяар ба нүхэр Сталинаар хүмүүжүүлэгдэһэн ба хатуужуулагдаһан советскэ летчигүүд хэзээдэ мүнхэ алдар солоор бэеэ бурхөөгөө. Эхэ оромнай тэдэнэй дайшалхы габьяануудые үндэр дээрэ сэгнэбэ. Олон мянгаад летчигүүд, СССР-эй медальнууд болон орденуудаар шагнагдаа, олон сталинска бүргэдүүдтэ Советскэ Союзай Геройн үндэр дээдэ нэрэзэргэ олгогдоо.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайе илалта түгэсөөр дүүргээд, советскэ арад большевистскэ партиин хүтэлбэри доро, өөрынгөө ороной арадай ажахые һэргээн бодхоожо ба саашадань хүгжөөжэ ороһон байна.

Дайлан абаһан амгалан байдалаа, советскэ арадай зохёон байгуулхы ажалые хёрхоор хамгаалха, советскэ Эхэ ороной гүрэнэй интересүүдые найдамтайгаар хамгаалагша байха гэһэн тон хүндэтэй ба харюусалгатай зорилгые нүхэр Сталин советскэ сэрэгшэдэй үмэнэ амгалан тайбан байдалай үедэ табиһан байна. СССР-эй агаарай-сэрэгэй флодой личнэ состав хадаа социализмын ороной зэбсэгтэ хүсэнүүдэй зэргэдэ ябан, Сталинска энэ программые дүүргэжэ байхадаа, өөрынгөө дайшалхы мэргэжэлые нарижуулна, шэнэ техникые түргэнөөр шудална, авиационно культурын хэмжээе дээшэлүүлнэ, сэрэгэй жаяг заршамые бүхэжүүлнэ. Нүхэр Сталинай эсэгын анхарал ба оролдолгоор зоригжуулагдаһан советскэ авиационно конструкторнууд шэнэ шэнэ, техническэ талаараа улам оньһон агаарай корабльнуудые байгуулна.

Манай агаарай гражданска флот дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ шэнэ хүгжэлтынгөө шатада оробо. Советскэ Союзай агаарай замуудай утынь хэмжээн үшөө 1945 ондо дайнай урда тээхи хэмжээнһээ үлүү гараһан байгаа. Авиаци болбол арадай ажахыда улам үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Өөрынгөө авиацида советскэ арадуудай дуратай ба тэрэнэй түлөө оролдожо байдаг ябадалынь авиацида туһалха һайн дуранай обществын (ДОСАВ) үргэн далайсатай ажал-ябуулга дээрэ харагдана. Олон мянгаад советскэ гражданинууд ДОСАВ-эй зэргэдэ ороод, тэрэнэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, хүдэлмэриһөөн таһарангүй авиационно хэрэгтэ һуража байна. Советскэ агаарай спортсменүүд агаарай шэнэ рекорднуудаар өөрынгөө Эхэ оронине алдаршуулна.

Манай агаарай флодой амжалтанууд ехэ. Гэбэшье, мэдээшэрхэхэ ба һанаа амар байха ябадал бүхы советскэ хүнүүдтэл адли, советскэ авиаторнуудта харша байна. Тэдэнэр туйлаһандаа тогтонгүй, советскэ агаарай флодые саашадань бүхэжүүлхын хойноһоо үсэд шангаар ажаллажа байһаар.

Алдарта сталинска бүргэдүүд большевигүүдэй партине, коммунизмын хүсэд илалта тээшэ советскэ арадые найдамтайгаар хүтэлжэ ябаһан өөрынгөө вождь ба багша нүхэр Сталинине тойрон ниитаар жагсаад, СССР-эй агаарай флодой үдэрые — бүгэдэ арадай һайндэрые угтажа байна.

И. В. СТАЛИНДА АМАРШАЛГАНУУД

Нүхэр И. В. Сталинай 70 наһанай ойтой дашарамдуулан партийна, советскэ болон олониитын организацинуудһаа, ажалшадай коллективүүд, Советскэ Союзай гражданинууд, гүрэнэй ниитын организацинууд ба хилын саанахи эльдэб нюурнуудһаа И. В. Сталинай нэрэ дээрэ олон тоото амаршалганууд ороһон байна.

Олон удаа жэлнүүдтэ элүүр энхэ ажаһуухыень нүхэр Сталинда бүхы зүрхэнһөө хүсэһэн амаршалгануудые хүргэбэ:

Венгри, Клотильдын ураһайхаанай зүйлнүүдэй фабрикын хүдэлмэришэд ба албахаагшад;

Франци, Салланш городой эрэгтэй ба эмэгтэй хүдэлмэришэд;

Германи, Фрайталь городой булад ба шэрэм хайлуулгын заводой хүдэлмэришэд ба албахаагшад;

Чехословаки, Грабичев городой компартиин нютагай организаци;

Чехословаки, Ледчеэхи металлургическа заводой хүдэлмэришэд ба албахаагшад;

Болгари, Ботевградска околиин Лопян тосхоной хүн зон;

Болгари, Врата городтохи торгоной фабрикын эмэгтэй хүдэлмэришэд;

Болгари, Балчишска околиин болгаро-советскэ обществын 6.000 гэшүүд;

Волжско ашаанай пароходствын управлениин инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Белорусска ССР-эй финансnуудай Министерствын хүдэлмэрилэгшэд;

Красноярска краевой прокуратурын хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

ВКП(б)-гэй Красносулинска горком;

Ворошиловградска областиин колхозно барилгын һургуулиин багшанар ба һурагшадай коллектив;

Брестскэ областиин Кобринско электростанциин хүдэлмэришэд ба албахаагшад;

«Черноморнефть» трестын 2-дохи олзоборилгын хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

Брестскэ областиин Антопольско МТС-эй хүдэлмэришэд ба албахаагшад;

Свердловск городой долоон жэлэй № 93 һургуулиин багшанар, пионернууд ба һурагшад;

Свердловскэ областной хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэд;

Ульяновска областиин Карсун тосхоной комсомолецүүд ба һурагша залуушуул;

Горно-Алтайска автономно областиин Чойско районой Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд;

Тамбовско ой модоной ажахын управлениин дэргэдэхи ой модоной һургуулиин һурагшад ба багшанарай состав;

Константиновска педагогическа училищиин багшанар, һурагшад ба албахаагшад;

Тамбовско лескомбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Кемеровскэ тээрмын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшадай коллективэй суглаан;

Курска областиин М. И. Калининай нэрэмжэтэ совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд ба албахаагшад;

«Эстонсланцестрой» трестын «Локса» гэжэ хирпиисын заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад;

Казахска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Казахска радиоинформациин комитедэй хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

Ростовско областиин Аксайска районой культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд;

Ростовско областиин «Реконструктор» гэжэ виноградно-архи хэхэ совхозой хүдэлмэришэд, албахаагшад ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд;

Ульяновска областиин Чердак районой, «Заветы Ильича» колхозой колхозниrууд;

Грозненско областиин Новой районой, «Новая жизнь» колхозой колхозниrууд;

Түмэр замай транспортын Киевск терриальнo-худөө ажахын техн багшанар ба һурагшад;

ВЛКСМ-эй Дагестанска обком;

Украинын ЛКСМ-эй Каменец-Подольско обком;

ВЛКСМ-эй Мордовско обком;

Московско Кремлиин комендантын управлениин хүдэлмэрилэгшэд;

РСФСР-эй эдеэ хоолой промышленностиин Министерствын хүдэлмэришэд;

Спартово, тамхинай ба улаан промышленностиин предприятинуу проектировалхэ Гүрэнэй институтай рудинигүүдай коллектив;

РСФСР-эй Верховно Соведэй П лиумэй хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив;

ВКП(б)-гэй Николаевск - на - А горком ба ажалшадай депутатуудай родской Соведэй гүйсэдком;

Украинска ССР-эй ажалшадай де дуудай Закарпатска областной Со гүйсэдхэхэ комитет;

Минскэ областиин Борисовска ра «Комсомолец» гэжэ колхозой колх гууд;

Волынско областиин Иван районой «Чекист» колхозой колх гууд;

Киевскэ областиин Рыжавска водой хүдэлмэришэд, инженернүүд албахаагшад;

Ростовско юридическэ һургуулиин рагшад, багшанар, хүдэлмэришэд ба бахаагшад;

Таганрогско научна медицинско ществын гэшүүд;

Кадиевскэ горно техникумэй шад, багшанар ба албахаагшад;

Карело-Финскэ ССР-эй «Меди горсклес» трестын Пяльмска леспр зой хүдэлмэришэд, инженерно-техни кэ хүдэлмэришэд ба албахаагшад;

Харьковска областиин Дергачев районой, Сталинай нэрэмжэтэ, сов хүдэлмэришэд ба албахаагшадай лаан;

«Петр Чайковский» гэжэ парох экипажай личнэ состав;

Волганефть» гэжэ танкерай экип личнэ состав;

«Челюскинец» теплоходой мор

Харьковска областиин Боровско р ной, Октябриин 20 жэлэй ойн нэрэм совхозой хүдэлмэришэд ба албах шадай коллектив;

Белоруссиин ЛКСМ-эй Молодечнен обком;

ВКП(б)-гэй Псковско городской митет ба ажалшадай депутатуудай родской Совет;

Белорусска ССР-эй мяханай ба промышленностиин Министерствын дэлмэрилэгшэд;

Белорусска ССР-эй худалдаа най Министерствын хүдэлмэрилэгш коллектив;

Полиграфистнуудай № 5 ремесл училищиин һурагшад ба хүдэлмэри шэд;

Брестскэ областиин Кобринско р ной медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд;

Пензенскэ областиин Больше-Вьяз районой худөө ажахын түрүүшүү слёт;

Сталинградска областиин «Волжск гэжэ совхозой хүдэлмэришэд, худэ рилэгшэд, албахаагшад ба мэргэжэл

Горно-Алтайска автономно област Чойско аймагай Салгандинска хүү байшангай хүмүүжүүлэгдэгшэд.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Иволгын аймагай колхозуудта ниитын газа[р] үрижэ байһан баримтанууд тухай

СССР-эй правительствын дэргэдэхи колхозно хэрэгүүдые эрхилхэ Соведэй БМАССР-тэхи түлөөлэгшын шалгалта хэхэдэнь, Иволгын аймагай колхозуудта колхозно ниитын газарые үрижэ байһан баримтанууд элирүүлэгдэбэ.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй зүгһөө хэдэн дахин тодорхой заабаринуудые үгэһэн ба һануулганууд ые хэһэншье мүртэнь Улан-Үдэ городой зарим организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, Иволгын аймагай зарим колхозуудай түрүүлэгшэнэр газар эдлүүриин талаар колхозно Уставые бүдүүлигээр эбдэжэ байгаа.

Жэшээлхэдэ, Зүүн-Сибириин гол мүрэнэй пароходствын Управлениин дэргэдэхи ОРС-ын хамһабариин ажахы (начальнигынь Рогов) үшөө 1949 ондо Саянтын сельсоведэй Калининай нэрэмжэтэ колхозой ниитын эдлүүриин 10 гектар газарые эзэрхэн абажа, тэндэ тарилга хэһэн байгаа. Эндэһээ абтаһан ургаса колхоздо үгтөөгүй ба энэ газарые булимтарагшад харюусалгада хабаадуулагдаагүй орхигдоһон байшоо. Гэхэ зуура, мүн энэ ОРС-ын начальник Рогов гэгшэ 1950 ондо Калининай нэрэмжэтэ колхозой 4 гектар газар дээрэ ОРС-дэ хабаатай хартаабха тариһан байха юм.

Мүн тэрэшэлэн, Улан-Үдын элеваторай, ГЭС-эй электротаһагай хүтэлбэрилэгшэд БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба Иволгын аймгүйсэдкомой зүгһөө зүбшөөлгүйгөөр, тус аймагай Маяковскиин нэрэмжэтэ колхозой 10 тухай гектар газарта хартаабха тариһан байба.

Колхозуудай ниитын эдлүүриин газарые зарим организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй булимтаран абажа байһан ябадал хадаа колхозой Уставые бүдүүлигээр эбдэлгэ болоно ба энэ асуудалай талаар СССР-эй правительствын тогт[оол]ые хазагайруулһан ябадал боло[но]. Дээрэ хэлэгдэһэн баримтануу[д] хараха зуураа, БМАССР-эй М[и]нистрнүүдэй Совет болбол Кали[нин]ай ба Маяковскиин нэрэмж[этэ] колхозуудай эдлүүриин газа[р] эзэрхэн абаһан ВСУРП-ын ОР[С]ын начальник Роговто, ГЭС[-эй] электротаһагай начальник Айз[...]да, Улан-Удын элеваторай дир[ек]тор Манкетавта шанга выго[вор] үгэһэн ба колхозуудһаа эзэр[хэн] абаһан газараа 3 хоногой тур[ша] соо гэдэргэнь бусаажа үгэхы[е] тэдэнэрые уялгалба.

Мүн, Иволгын аймагай Калинин[ай] ба Маяковскиин нэрэмжэтэ к[ол]хозуудай правлениинуудтэ дээрэ [хэ]лэгдэһэн организацинуудай эзэр[хэн] абаһан газарые колхоздоо бус[аа]жа абахые, тэндэ таригдаһан куль[ту]рануудай ургасые ямаршье түл[бэ]ригүйгөөр колхозой олзодо хүр[гэжэ] абахые дурадхагдаа. Маяковски[ин] нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэг[шэ] нүхэр Бурдуковскиин колхозно [га]зарые үрижэ, колхоздо хохи[дол] ушаруулжа байһан зэмэтэ [ябадал]гые тус колхозой гэшүүдэй ниит[ын] суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэ[хые] һайшаан дурадхаһан байна.

Тиихэтэй хамта, Иволгын ай[ма]гай Калининай, Маяковскиин [нэ]рэмжэтэ колхозуудай эдлүүри[ин] газарые эзэрхэн абаха ябадал[ые] гаргаһан Улан-Удэ городой дэ[рэ] хэлэгдэһэн организацинуудай [хү]тэлбэрилэгшэдые харюусалга[да] хабаадуулха ба үнгэрһэн ж[э]лдэ колхозно ниитын га[за]рые эзэрхэн абажа, колхоз[ой] Уставые эбдэһэн нюурнуудай х[а]рюусалгада хабадуулагдаагү[й] шалтагаануудые элирүүлхыень [ре]публикын прокурор нүхэр Доргее[в]тэ даалгаһан ба ябтаһан хэм[жээ]нүүд тухайда БМАССР-эй М[и]нистрнүүдэй Соведтэ элидхэхэ[е] уялгалаа.

Литературна хуудаhан

★ ★

> *Бурят-Монголой уранзохёолшодой союз 1950 оной декабрьда Москвада болохо бурят-монголой литературын Вечертэ бэлэдхэл болгон, эрхим советскэ ород поэдүүдэй зохёолнуудые хэблэн гаргахаар оршуулжа байна. Мүнөөдэр манай газетэдэ зарим шүлэгүүдынь хэблэгдэхэнь.*

Александр МЕЖИРОВ

Хоёр гартабилган

Бомбын сүмэлhэн нүхөөр
Боро hүнние хараа hэм,
Хабхар тэнгэриин хаягаар
Хара утаан гараа hэн.

Хада уула, харгы замаар
Хайшан гэжэ гараhан тухай
Хэмхэрhэн Берлин соогуур
Хэншьеб дуулан ябаа hэн.

Тиихэдэ тэрэ солдат
Табан жэлэй саада тээ
Гуурhаар бэшэ, жадаар
Гараа хээлэн табяа hэн.

Фашистнуудай голдонь хүрэтэр
Таhа шатаhан рейхстаг дээр:
«Алексей
Иванов» гэhэн
Аржагар үзэгүүд гараа hэн.
Эдэ үзэгүүд мүнөөшье
Элихэн урдам үзэгдэнэ.
Душэн табан оной
Дүлэн соогуур hанагдана.
Үни бэшэ, hая hэн.
Үглөөдэр гү, хэзээшье

Манай солдадай хатуу гар
Мартагдахагүй хэтэдээшье.
Волгын үндэр эрье дээр
Булад суутай завод бии,
Булта тэндэ хүдэлмэришэд
Бусалма митинг хэбээди.
Дайнда унаhан нүхэдэйнгөө
Дурасхаалыень хүндэлөөбди.
Стокгольмско Үриэ доор
Дууhан гараа табибабди.
Хоёр зурлаа hубарюулан
Хуу бэшэhэн саарhан дээр:
«Иванов Алексей» гэhэн
Аржагар үзэгүүд гараба.
Хабхар hүниин Берлин
Хаанаhаа гэнтэ hануулбаб,
Рейхстагта жадаар бэшэhэн
Эрэлхэг Иванов танюулба.
Сталинградай дүлэндэ
Шатаа юмэл рейхстаг.
Саашань тайлбари үгэhэнэй
Үлүү гэжэ hананам даа.

Цэдэн Галсанов оршуулба.

Николай ТИХОНОВ

Советскэ туг

Гал улаан дүлэтэ туг
Үргэй толондли толорно,
Алтан угалзаар тэрээн дээрэ
Гурбан баатаршалга hалбарна:
Сүлөөтэ ажалай балта,
Шудхамал булад хадуур,
Алтан утаhан хүреэтэ
Одон—табан хушуун.
Ажалшад хүдэр гараараа
Арадай дайсание буляа hэн.
Зуугаад арадууд орой дээрээ
Энэ тугые хиидхээ юм—
Эгээл дээдын үндэртэ,
Эгээл холын оршондо,
Тала городуудай саг дунда,
Тоогүй жагсаалай долгиндо:
Хүн түрэлтэндэ амаршалга—
тэрээн соол,

Дэлхэй дээр энээнhээ
бата туг үгыл,
Хүндэтэ солымнай hайхан сэсэг
тэрээн собл,
Дэлхэй дээр энээнhээ
hайхан туг үгыл
Хүсэ шадалаймнай дорюун
гэрэл—
тэрээн соол,
Дэлхэй дээр энээнhээ
хүсэтэ туг үгыл,
Улаан жэлнүүдэймнай үнэниинь
тэрээн соол,
Энээнhээ үнэн сэхэ туг
байхагүйл!

Д. Гунзынов оршуулба.

С. МАРШАК

Хикмедэй эхэдэ

Турецкэ эхэнэр Джелильдэ,
Түрэл поэдэй эхэдэ—
Бидэнэй хоорондо холошье hаань,
Баяраа хүргэнэл Москва.

Үнэн бүргэды тэнжээhэн эхэ,
Үнинэй тэрээнhээн хахасанхайш.
Шаналан хүбүүгээ эрихэдэш
Шулуун хананууд дорьбонол.

Хүйтэн нойтон шорон соо
Хүбүүеш дайсад диилээгүй.
Түрмэдэ дуушангаа зобоходонь,
Турцишье баhал гэнжэлээтэй.
Үмхи хаалтын нүхэн
Үдэрэй туяае дайдалхагүйл...
Галзуу алууршад хосорог лэ!
Галта поэт бадараг лэ!

Ч. Намжилов оршуулба.

Степан ЩИПАЧЕВ

Россин соло дууданаб

Дэлхэйдэ гансал ши, Росси,
Зүрхэндэмнай тиимэ уриханши,
Советүүдэй тугыень Ленинhээ
Түбхын түрүүндэ абаа hэнши.
Ургаалши мүнхэ сүлөөтэйгөөр,
Урагшаа зүрхэлиг шэртэнэлши.
Арадай хүсөөр, агуу үнэнөөр
Хамагые илааш, илахалши.

Эрьенүүдэйш нангин гранидууд
Эгүүри холые тулгадаг лэ,
«Росси», «Сталин» гэhэн үгэнүүд
Хорото дайсадые hүрдөөг лэ!
Ургаалши мүнхэ сүлөөтэйгөөр,
Урагшаа зүрхэлиг шэртэнэлши.
Арадай хүсөөр, агуу үнэнөөр
Хамагые илааш, илахалши.

Ц. Вадмаев оршуулба.

Максим РЫЛЬСКИЙ

Арадуудай тангариг

Энхэ амгалан ажалаар алдаршанабди;
Аюулта дайн хэрэгтүй бидэндэ...
Эб найрамдалай списогтэ бэшэнэбди
Алдар нэрээ хэтэ мүнхэдэ.
Хүсэтэ эб найрамдалай түлөө
Хаа хаанагүй арадууд тэмсэнэ,—
Хүхэрэгшэ уужам талын таряанай
Халуун дайнда шатахагүйн түлөө
Үргэн дэлхэйн алишье газартань—
Зэргэлээдшье бидэнтэй бэшэшье hаань

Үхибүүдэй hанаа амархан унтахынь,
Жэмэстэ садай hалбархынь түлөө.
Эб найрамдалай түлөө! Энэ хадаа—
Ажалшан арад олоной түлөө!
Эб найрамдалай hүртэ тугууд
Агуухэ хүсэлөөр үргэгдөө!
Дайнда эсэргүү бидэнэй үгэ
Ямаршье холые дабан ошохол —
Дэлхэйн арадууд тангариг үгөө,
Ямаршье сагта тэрэнээ сахихал!

Д. Гунзынов оршуулба.

Киев. Ленинэй улица харагдана. ТАСС-эй фотохронико.

★ ★

А. ЯШИН

Алёна Фомина

(Поэмэhээ отрывок)

Амитан зон баран сугларба.
Айкомой секретарие хүлеэнэ.
Өөрөө заабол ерэхэб гээд, —
Үшөө ерээдүй—хүлеэлгэ.
Хүтэлбэрилэгшэд столые
Хүреэлээд зэргэлэн hуубад.
hаяхан ерэhэн Михалёвые
hуухыень столдо урибад.
Хамаг зонтой мэндэшэлэлдээд,
Хажуу тээ тэрэ hуугаадхиба.
—Эхилхэ сагнай болоо, — гэлдээд,
Эндэ тэндэ дуугаралсаадхиба.
Элидхэлээ Фомина бэлдэнхэй—
Ээлжэлэн барании харасагаана.
«Хэрэг», «Таблица» гэнхэй
Хэдэн хабтаhануудые нрасагаана.
—Колхозой түрүүлэгшэдэ үгэ үгтэбэ!—
Хоолойгоо заhан Алёна эхилбэ.
—Бидэ правленидээ колхозойнгоо
Табанжэлэй түсэб хараалбабди.
Үргэн олон колхознигуудайнгаа
Үзэмжэдэ мүнөө табиябди.
Түрүүлэгшын элидхэлэй
Түрүүшын зүйл—таряан —
Түсэбөө дүүргэлгын заяан.
«...

«....Полиием най ой тайга хабшана.
Таряалангайнгаа талмайе
Табан жэлэй туршада
Гушан гектараар үргэдхэхэ.
Оронойнгоо элеваторнуудые
Ороohoop дахяад дүүргэхэ.
Байгаалиhаа хайрануудые
Байрадаа хүлеэн hуухагүй,
Үни заяанай мододые
Үндэhэтэйнь малтан хаяха,
Үтэгжүүлгэ hайнаар хэхэ...»
Хоёрдохи зүйл—мори унаа.
«Хэнhээ нюуха нөөхэбиибди,
Хэлэhүү сэхынь, шиидхээбди:
Колхоздомнай морид дутана...»
hү, тоhон—гурбадахи зүйл.
«...Вологодско тоhондол гэhэн
Бүхы юртэмсэ дээрэ үгы гэhэн
hураг еуу ман тухай таранхайл.
Алдар соло
Арбижуулхын түлөө
Агуу түсэбтэ табанжэл соо
Тоhо, үрмэ, өөхөөрөө
Торхо, бочкоо дүүргэхэ,
Эрхим холмогорско үүлтэрээ
Эгсэ зуунда хүргэхэ».
Удаадахи зүйл—машинын парк...
Улам саашань хэлэнэ, тоолоно.
Дан хуушанай олзоборишье hаань
Дабирхай нэрэхэ,
Кружева оёхо,
Корзина гүрэхэ,
Колхознигуудта хэрэглэгдэхэ
Хамаг гэр зуурын зүйлнүүдые
Колхоздоо өөhэдөө үйлэдбэрилхэ!..
«...Зорюута колхозуудта тодхохо
Зохид гидротурбинанууд бии ха юм
теэд.
Илагшадта гэрэл хэрэгтэй,
Үгы hаа хүгжэхэгүйбди мүртэй.
Эршэмтэй hайнаар ажаллаад,
Энээхэн хоёр жэлнүүд соо
Электростанци ашаглаад,
Яларма гэрэлтэй болохо!
Культура тухай баhашье
Хөөрэлдэхэ хэрэгтэй.
Айл бүхэндэ үшөөшье
Радиогүймнай эшүүритэй.
Узелшье бии, теэд точконууд бага,
Өөhэдөөл залуушуул гэмтэй.
Үдэр hүнигүй Москвагай дамжуулга
Үлүү, туhагүй хосорно эгтээ...»
Хүнэй арада углууда,
Хүйтэн пеэшэнэй хажууда
Козлов тамхилан hууна.
Тамхинайнгаа үнэhэ
Богоhо доро обоолно.
Иимэ элидхэл урда тээнь
Иигэжэ шагнаа hалтай:
Тоонууд сээжынь баясуулна,
Толгойень өөдэнь үргүүлнэ.
Эсэhэнээшье мартаашхёо,
Эхи угынь ойлгошхёо —
Зүрхэндэнь наран толороо,
Зүhэ шарайнь hэргэг болоо.
Иимэ юумэн Николай Козловто
Илангаяа дутаа эдэ hарануудта!
Энээнэйл түлөө дайн болоол,
Энээниел хүн зон хүсөөл.
Түрэл оронойм най эрмэлзэл
барандаа
Түсэб соо тэмдэглэгдээл хадаа
Тиимэ болонгүй яаха hэм даа.
Түмэн арад вождиингоо хойноhоо
Тулалдаанда, ажал тээшэ
тэгүүлхэл.

Бидэнние засагнай хүндэлнэ.
Бухы хүдэлмэреэ хэхэ гэжэ,
Хүсэл зоригынь хүрэхэ гэжэ
Бүхөөр манда этигэнэ!
Хэтэдээ манай жаргалай түлөө
Хэды олон зоригтойшуул, эрхимүүд
Түдэгэсэнгүй ами наhаа үгөөб.
Түрмэ... хаалта... сүлэлгэнүүд...
Хэрбээ мүнөө Маркс
Хэhэн туйлаhыемнай харадаг hаа!..
Хэрбээ Ленин манаар суг
Коммунизм тээшэ зоридог hаа!..
Район соогоо нютагайнгаа
Оройнь, эрхимынь байхаар
Ажалаа ябуулха ёhотойбди,—
Алёнодо Козлов хэлэбэ.
Айкомой секретарь Михалёв
Аалихан hууриhаа бодобо:
—Үргэн дэлхэй дээр нютагhаамнай
Үлүү дээрэ газарай байхагүйгөөр
Үнэнтэ хэрэгээ ябуулха хэрэгтэй.
Үдэр бүри орон нютагаа
Үнгэ hайхан жаргалтай болгохо
Арга боломжо манда үгтэнхэй:
Бусад арадуудые гайхуулха юумэл
Булта манда бии гээшэл.
Шэн зоригтойгоор ороноо
аршалаабди.
Шэнэ зорилго үнинэйл гараhаар.
Хүн бүхэнниимнай Сталинай
танихаар
Хуу—ехэ багагүй—ажаллаябди...

Г. Чимитов оршуулба.

Семен БАБАЕВСКИЙ

Ажабайдалай он үдэрнүүд

✦

(«Газар дээгүүр сэсэрhан гэрэл» гэhэн романай хоёрдохи номhоо).

✦

...Лагерьлан байhан олон зоние болон шэниисын ороohoop дүүрэн үргэн талмайе наран элбэг хурсаар шарана. Тэрэ шэниисэ нэгэн үе талын добуунуудые hануулан обон шобон харагдана, нэгэн үе хүтэл губөөгэй гонзойhон hүргэн шэнгеэр зурын харагдана. Нэгэ газартань тэрэ ороohoн веялкээр сэбэрлэгдэнхэй аад, алтан шара үнгэ татан миралзана, — тэрэниие эрэшүүд эхэнэрнүүд мэшээглэжэ, машинада ашанад; нүхэ тээнь тэрэ шэниисэ hаб hаяхан комбайнhаа асарагдаhан байжа; үшөө шииргтэй халиhатаяа, hахал үбhэтэеэ хэбтэнэ, — тэрэниие хүбүүд басагад гүйхэнөөр алхажа; модон тармуураар тараана, хүрзөөр худхана; гурбадахи газартань сэб рлэжэ байна: зургаан веялкэ зэргэлэнхэй хүдэлнэ, ток дээрэнь хуаа тоohон дэгдэжэ, талаараа hаягүй хүнхиноон, шестернүүдэй гунигтай даржагаhаан соностон байгаа hэн.

Наранай туяан үшөө сарайн үүдэндэ ниалтатай тэбхэр сагаан саарhан дээрэ тудана, тиимэhээ тодоор бэшэгдэhэн үгэнүүд илангаяа тодоор харагдана: «Мүнөөдэр, үдэшын 8 часта, «Нүхэр И. В. Сталинай биографи» гэhэн темээр политкружогто заняти болохо». Доронь кружогто ябадаг арбан гурбаан хүнэй нэрэ бэшээтэй, бүри доронь үшөө жэжэ үзэгүүдээр: «Райкомой секретарь нүхэр Кондратьев тэдэнэй ойлгоhон тухай шалгалта хэхэ» гэжэ бэшэгдэhэн байна.

Энэ үүдэндэ үдэр бүри ямар нэгэн соносхол гү, али мэдээсэл—кинопередвижкын ерэhэн тухай гү, али залуушуулай суглаан тухай, партбюрогой үргэн засдани тухай гү, али лекци уншагдаха тухай хадаатай байдаг байгаа, — тэбэшье, мүнөөдэрэйхидэл адли иимэ соносхол үшөө гараагүй байна. Мүн үүдэндэ ойрохон улаан бүдөөр хушаатай стол байна. Стол дээрэ — номууд, газетэнүүд табяатай. Эдэ хадаа бултанда шэнэ ба юрэ бусын шэнгеэб hанагдажа, хүнүүд ороопо хатаажа; сэбэрлэжэ байха зуураа, хирэ хирэ болоод лэ улаан бүд хушалтатай стол ба соносхол тээшэ харанад.

Татьяна Нецветова энэ соносхолые өөрөө бэшээд, өөрөө ниаhан, столоо улаан бүдөөр өөрөө хушаhан байгаа, теэд юундэшьеб сагаан саарhан дээрэ байhан үгэнүүд ба стол тээшээ ходол харана. Татьяна энэшье, тэрэшье бүлэг хүнүүдэй хажууда ошоно, тиигээд хүрзэ абажа, оробоhо худхалгада туhална, кружогойнгоо гэшүүнэй сэдьхэлэй тухэл шэнжые ойлгожо абаха hанаатайгаар хүнүүдэй хөөрэлдөө шагнана, теэд нюдэниинь эжэлүүдгүй столойнгоо дүлэтэ улаан хушалта тээшэ хандана.

— Анюта, ши намдуугаар ороохоо юулыш, — гэжэ согтой хүреэ нюдэтэй залуухан Марфушка хэлэнэ. — Юундэ hанаагаа зобоноо ш? Список соо ши гансаараа бэшэ хаямш.

— Би оройдоошье hанаагаа зобогшогүйб, — гэжэ Анюта собогоор ороohо удхажа байха зуураа гунигтайгаар хэлэнэ. — Гансал Кондратьев айдhатай байна. Татьяна бидэнтэй хэшээл үнгэргэhэн хадаа өөрөө асуухана яагаа юм...

— Татьянын асуухада болохогүй, — гэжэ Марфушка тайлбарилна. — Райкомой секретарь бултыень өөрөө асуужа, бултыень өөрөө мэдэжэ абаха уялгатай бшуу...

— Дадаагүй дээрэhээ аймшагтай шэнгил...

— hамгад, эндэ эгээн шухалань юуб гэхэдэ, — гэжэ нюдэнэйнгөө харагдахаяа болитор пулаадаар толгойгоо боohон үндэр ба яhалиг эхэнэр, Дарья, хөөрэжэ эхилнэ, — эгээн шухалань ажабайдалайнь бүхы он үдэрнүүдые hайнаар мэдэхэ хэрэгтэй, — гээд нэгэ ведро ороohо веялкын амhар хүдар адхана. — Ажабайдалайнь лэ он үдэрнүүдые hайн мэдээ hаа, саашань зүрхэндөө хадуужа ябаhан юумэеэ бултыень хэлэ—тиигэбэл алдахагүйш.

— Бидэнэр ажабайдалайнь он үдэрнүүдые практика дээрэhээ мэдэхэбди, — гэжэ туранхайшаг, наhажаал эхэнэр, Фекла Ивановна хөөрэлдөөндэ оролсоно. — Бидэнэршье, бидэнэрэй үхибүүдшье Сталинтай хамта ажаhууна, ажал хэрэгээ хамта ябуулнабди. Дайнай үедэ минии гурбан хүбүүд фронтдо ябаа... Володимни Кремльдэ орожо, ши бидэ хоёрой урда урдаhаа харалсажа байhан шэнгеэр, Сталинай урда байhан юм... Би мүнөө иигэжэ өөртөө хэлээд байhам: хэрбээ харюусажа шадаагүй паа, дайнай урда тээхишье, дайнай hүүлэйшье өөрынгөө бүхы ажабайдалые, мүн хайшан гэжэ колхозуудые байгуулhанаа hанаад үзэхэб...

— hэ, Фекла, тиигэжэ болохогүй, эндэ манай ажабайдал багадахал, — гэжэ Марфушка дуугарна. — Манай ажабайдал ажабайдал лэ юм бээз, харин хуу номой ёhоор мэдэхэ хэрэгтэй бшуу... Жэшээнь, Кондратьев ерээд, зай, Фекла Ивановна, колхознигуудай съезд дээрэ нүхэр Сталин юун тухай хэлээ hэм, хөөрэжэ үгыт гэхэл даа... Тиихэдэнь юун гэхэбши?

— Мэдэхэб. Эхэнэрнүүд тухай хэлээ hэн.

—Иигээд лэ дүүрээ гү? hэ, энэш багал даа...

— Эндэ тодорхойгоор хэлэхэ хэрэгтэй...

— Эрэшүүлэй урда гутаагүй hаамнай hайн hэн.

— Хэн түрүүлэн харюусаха хаб?

— Хворостянкин лэ бэзэ даа.

— Тэрэшни үшөө ерээгүйл.

— Сагтаа даража ерэхэ байха даа.

— Варюшын түрүүн харюусахадань яаха юм.

— Варюша хэлэхэл байха, бүхы юумэндэ зоригтой хүн бшуу.

Варюша гү, али Варвара Сергеевна Аршинцева, маряатай, бэе hайнтай эхэнэр, эдэ бүхы хөөрэлдөөн hанааемни зобооногүй гэhэн янза үзүүлжэ, хөөрэлдөөндэ оролсоногүй, веялкэ эрьюулжэ байна. Гэбэшье, үнэндөө мүнөө болохоёо байhан шалгалта, хай, бусадhаа дутуугүйгөөр Варвара Сергеевнагай hанаае зобооно ха. Сэдьхэлдэнь хүндэ, теэд юундэ тиигэhыень өөрөөшье ойлгоногүй. Бригадынгаа парторг байhан туладаа гансахан өөрынгөө түлөө бэшэ, мүн хүнүүдэй түлөө харюусалгатай байhанаа мэдэрхэдээ hанаагаа зобожо магад; үгышье hаа, үни удааhаа хойшо, гушаад оноос эхилжэ, Сталин тухай ходоодо бододог байhан аад, мүнөөдэр бүхы hанал бодолойнгоо гансата суглаашаhан дээрэhээ сэдьхэлээ хүдэлгэжэ магад; али Варвара Сергеевна, бусад хүнүүд шэнги, гансахан лэ уншаhан зүйлөөрөө харюусажа шададаггүй, харин кружогтошье ябахадаа Ленинэй гү, али Сталинай ажабайдал тухай хөөрэхэдөө, тэрэ бүридөө өөрынгөө колхозой байдал дээрэhээ жэшээ баримта абадаг байhаниинь шалтаг болоожо магад байгаа.

— Мэдэнэ гүт, hамгахадуудни, юун минии hанаа зобооно гэжэ hананат, — гээд веялкынгаа барюулые нүгөө гартаа барин тэрэ хөөрэнэ. — Бүри хабар байхада Ленинэй ажабайдалые шудалаа hэмди, мүнөө нүхэр Сталинай ажабайдалые шудалжа эхилhээр hараhаа дээшэ болоожо байнабди. Теэд манай «Красный Кавалеристдэ» бүхы юумэн Ленин ба Сталинай бидэнэртэ заадагай ёhоор хэгдэжэ байна гээшэ гү? Ши, Фекла Ивановна, зүб хэлээш — нүхэр Сталинай бүхы ажабайдалынь эндэ, манай дунда байна хаям, бидэнэр эдэ бүгэдые hайн мэдэнэбди. Хэрбээ бүхы биографиень номой ёhоор шудалаад, бүхы он үдэрнүүдыень сээжээр мэдэхэ болобошье, тэрэнэй бидэнэрые hургадаг ёhоор өөрынгөө колхозой байдалые hайжаруулаагүй hаамнай, энэ ямар hуралсал болохо гээшэб?... Эндэ, минии hанахада, бидэнэр хадаа манай колхозой байдалай зүб байhан тухай экзамен бариха ёhотой байнабди, тиигэбэл, hахалта Хворостянкин столой урда түрүүлэн ошохо ёhотой...

— Варвара Сергеевна, — гэжэ Анюта хөөрэжэ эхилнэ, — манай ажабайдалые биографитай холбожо болохо юумэ аал... Ямар hонин бодол гарганат.

— Би болохо гэжэ шамда хэлэнэб, — гээд Варвара Сергеевна бэедээ найдангяар мэдүүлнэ. — Ши үшөө залууш, теэд хэлэ амаараа болохёдоо эрдэмтэй бээзш. Хэлээд үгэлш, яахадаа бидэнэр эдэ веялкэнүүдые мүнөө хүрэгэрөө гараараа эрьюулжэ байна бибди. Бүри Ленин мэндэ байхадаа ажалые электричествээр хүнгэдхэхэ гэжэ захяа hэн. Тиихэдэ Сталин хэдэн жэл соо бидэнэрые мүн лэ энээндэ hургана. Теэд манайда ямар байнаб. Хажуудаханамнай байhан Усть-Невинскэдэ электричество бии болоошье hаань, колхоздомнай ямаршье хубилалта болоогүй, хуушанайхяараал ябажа байна... Бидэнэрэй шудалжа байhан бүхы зүйлдэ энэ хабаагүй гү? Хабаатай! Кондратьев намhаа юумэ hураад үзэг, би бултыень тооложо хаяхаб.

Варвара Сергеевна наран өөдэ харана, тохоногоороо мэнэршэhэн гараа амаруулжа, нүгөө гараараа эрьюулнэ, пулаадайнгаа шэгшэг доошонь даража, духа дээрээ асархаданъ нюдэниинь hүүдэртэ ороно. Мүнөө толгой соонь ехэ олон, шухала ба hанаа зоборитой бодолнууд ороhон ушарhаа эсэhэн сусаhанаашье, хүшэр хүндыеньшье ойлгонгүй, веялкынгээ барюулые нэгэ гараараа жэгтэй хүнгэхэнөөр эрьюулжэ байба.

Энэ үедэ Варвара Сергеевнагай халаан — Луша, Катя хоёр Родники горхоной эрье дээрэ hуужа hуунад. Тэдэнэр hаяхан уhанда шунгажа гараад, ток тээшээ ошохоёо залхуурhан янзатай. Адлиханууд, пүмпэгэрхэнүүд кофто, богонихонууд юбкэ үмдэнхэй, хүлнүүдынь халуун наранда шарагдажа, хүрин улаан болонхой. Уhанhаа гараhаар хатаагүй арюухан нюурнуудынь, наранда hаргaн ялалзажа байhан залуухан нюдэнүүдыень, нойтон хүзүүнүүдыень харахада: «Юун гэhэн hайнаар шунгаа бибди. Варя хээтэй бидэнэртэ бү уурлагты, ойрохон зуура эрье дээрэ hуугаад ошохомнай...» гэhэн шэнги байна.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ бүхы хүсэеэ табиха

НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД! Үбһэ хуряалгын эрхим болзорнуудые алдангүйгөөр, адуу малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэгты!

Сабшалангууд дээрэһээ мэдээнүүд

БИЧУРА. Аймагай колхозууд июлиин 13 болотор 2000 гектар сабшаад, 700 тонно силос дараад, 3000 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхээд байна.

Еланска сельсоведэй Логовскиин нэрэмжэтэ колхоз үбһэ сабшалгые һайнаар ябуулжа, аймаг догороо түрүүлэнхэй. Мүн «Ленинский путь», Бичурын сельсоведэй «Красная звезда», Узколукска сельсоведэй «Искра Ильича» колхозууд үбһэ хуряалгые муу бэшээр ябуулна. Эдэ колхозууд сабшалга хуряалга хоёрой хоорондо забһар гарганагүй.

Гэбэшье, тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэрие нобшо удаанаар ябуулдаг, гээгдэнги колхозууд үшөөл бии байна. Таряа хуряалгын эхилтэр тиимэшье ехэ саг үлөөгүй. Аймагай колхозууд түсэбэй ёһоор хуряагдаха 25 мянган гектар сабшалангаа энэ болзор соо хуряажа дүүргэхын түлөө хуряалгын темпые улам шангадхаха зорилготой. Тиигэжэ, ВКП(б)-гэй Обкомой пленумэй зааһан ёһоор эндэхи колхознигууд үдэжэ байгаа үхэр малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэхэ байна.

А. Шулунов.

* * *

БАЙКАЛО-КУДАРА. Эндэхи колхозууд июлиин 10 болотор 754 гектар сабшалангаа сабшажа, республика доторoo 2-дохи һуури эзэлжэ ябана. Тиихэдэ, набша мүшэр суглуулха түсэбөө 30,7 процент дүүргэнхэй.

Сэлэнгэ мүрэнэй нэмэжэ байһан ушарһаа «III пятилетка» колхозойхид мүрэнэй эрьеын ба дооро газарай сабшалангай ногоое түргэн сабшажа, добо газарта зөөхэ хүдэлмэри эршэмтэйгээр эхилбэ. Иигэжэ олон гектарай һайн шанартай ногоо уһанда абхуулангүй хуряажа абаха байна. Энэ колхозой үбһэшэд мүнөө 100 гектар сабшаад, тэрээн дээрэхи үбһөө хуряагаа. Мүн 30 тонно силос даранхай. Мүнөө энэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

Тэрэшэлэн, Кударын сельсоведэй «Прибайкалец» колхоз мүнөө 120 гектар сабшалангаа сабшаһан ба хуряаһан байна.

А. Быкова.

* * *

ЗАИГРАЙ. Эб найрамдалай тала баригшадай Стокгольмско Уряада гарнуудаа табиха зуураа, абаһан уялгануудаа хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө Ново-Брянска сельсоведэй Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэрие эмхитэйгээр эхилээ. Түрүүшын хэлэн үдэр соо 100-аад гектар сабшалангаа хуряаһан ба 40 тонно силос дараһан байна. 50—50 тоннын багтаамжатай силоснэ үшөө 3 нүхэ бэлэдхээд, силос даража эхилхэнь.

Нобшоор хүдэлмэрилһэн зандаа

ИВОЛГА. **(Телефоноор абтаба).** «Авангард», Гильбирын сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэрие түрүүшын үдэрһөө муу бэшээр ябуулжа байна. Дурсагдагша колхозууд үбһэ хуряалгын хүдэлмэри дээрэ ажалай эмхидхэлые һайнаар табяа. Түсэбэй ёһоор энэ хүдэлмэридэ хабаадуулагдаха колхознигууд барандаа дүүрэн хүсэтэйгөөр ажаллажа байнад.

Тэрэнэй эсэстэ «Авангард» колхозойхид нилээд олон гектар сабшаа. Мүн 500 центнер набша мүшэртэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэй байгаа һаа, мүнөө тэрэнээ дүүргээ. Тиихэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой сабшалан дээрэ 5 сенокосилканууд хүдэлмэрилнэ. Тэдэнние жолоодоһон машинистнууд сабшалгынгаа графигые дүүргэдэг байна. Мүнөө энэ колхозойхид 320 центнер үбһөө сомоо.

Гэхэтэй хамта, Ждановай нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь Налётов), Сталинай нэрэмжэтэ ба «Улаан Оронго» колхозууд үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ обор нобшоор бэлэдхээд, мүнөө тэрэние тон удаанаар ябуулжа байна. Үнгэрхэдөө Ждановай нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэрие хурдадхахын орондо, харин энээгүүр тэрээгүүр зайжа ябадаг байха юм.

Тиимэһээ дурсагдагша гээгдэнги колхозууд энэ талаар бии байһан дутуунуудаа дары усадхажа, социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлжэ, тэжээл бэлэдхэлгые үргэн далайсатайгаар ябуулха, тэрээгээрээ мүнөө ябажа байгаа эб найрамдал хамгаалгын нангин хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулхын түлөө эсэшэгүйгөөр тэмсэхэ зорилготой.

А. Антонов.

Колхозно адуушанай үгэ

Американска һүрэг баяшуулай толгойлжо байһан зэрлиг империалистнууд бүхэдэлхэйн гурбадахи дайе үүдхэхын түлөө үдэрэй һанаан, һүниин зүүдэн болоһоор үнинэй. Тэдэнэр Кореядэ, Хитадта, Индидэ шуһата муухай гараа һарбайгаа. Чан Кайшиин, Ли Син Манай бандидууд американска империалистнуудтай хамта, тэдэнэрэй хүтэлбэри доро, тэдэнтэй сэрэгээ хамтадхан, амгалан тайбан һууһан корейскэ, хитад арадуудые богоолшолхын тулада оролдожо байна. Империалистнууд дай үүдхээд, тэрээнээ һайшаажа, тэрээн сооһоо алта, доллар удхан абахые оролдоно.

Империалистнуудай хара муухай хүсэл һаналынь хэзээдэшье бүтэхэгүй. Юундэб гэхэдэ, манай советскэ арадай, агууехэ Сталинай ябуулжа байгаа бүхэдэлхэйн эб найрамдалай түлөө үнэн сэхэ политика хадаа империалистнуудта мухариса сохимо харюу болохо байһандань бидэнэр, колхозно залуушууд этигэнэбди. Өөһэдынгөө энэ этигэл найдабарие Стокгольмско Уряада—эб найрамдалые хамгаалха Уряада гараа табижа байха үедөө эли тодоор харанабди.

Манай Эхэ орон дотор колхозно ажахы улам түргэнөөр хүгжэжэ, зол жаргалай, сэнгэлиг хүхюун ажабайдалай замаар коммунизмын үндэр тээшэ шармайн ябана. Бидэнэр, колхозно залуушууд үнэн сэхэ ажалаараа омогтой суутай болонхойбди.

Би бага наһанһаа хойшо эсэгэтээ хамта колхозойнгоо адуун һүрэгые харалсажа байнаб. Арба гаран жэл соо адуушан ябааб. Үнгэрһэн жэлдэ адуу үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргээ һэмди. Мүнөө жэлдэ 30 гүү түрүүлжэ, 30 унага түлжүүлээбди.

Би эб найрамдалые бэхижүүлхэ Уряада гараа табилсаха зуураа, саашадаа колхозно адуун һүрэгөө улам олошоруулха гэһэн уялга абанаб. Мүнөө харууһалжа байһан адуун һүрэгтөө үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэхын түлөө манай гэртэхин үбһэ хуряалгада гараба.

Нүхэд колхозно залуушууд! Өөһэд өөһэдынгөө даалгабарита хэрэгтэ оролдосотой шударгуугаар ажаллая!

Энэ хадаа дайн сэрэгые үүдхэжэ байһан хорото дайсад-империалистнуудта шанга сохилто болохо. Энэ хадаа манай Эхэ ороной улам түргэнөөр хүгжэхэ, бүри хүсэтэй болохо ябадал хангаха байна.

О. Батуев,
Мухаршэбэрэй аймагай «Комсомол» колхозой адуушан.

Набшаһата тэжээл бэлэдхэнэ

Үдэжэ байгаа үхэр малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө Ториин аймагай «Авангард» колхозойхид набша мүшэр бэлэдхэлгэдэ угаа ехэ анхарал хандуулна. Үбһэ сабшалгын эхилхэһээ урид энэ хүдэлмэридэ колхознигууд олоороо хабаадалсаа. Тиигэжэ 10 үдэрэй турша соо 50 үлүүтэй тонно набшаһата тэжээл бэлэдхэбэ.

ОТФ-е даагша нүхэр Ахметчин энэ хүдэлмэрие толгойлжо, колхознигуудай ажалые һайнаар эмхидхэһэн ба набша мүшэр зүбөөр бэлэдхэхэ, хадагалха тушаа заабари үгэдэг байгаа. Бэлэдхэгдэһэн набша мүшэр хадаа үбэлэй үедэ малда нилээд ехэ нэмэлтэ тэжээл болохо байна.

Х. Николаев.

БАЙКАЛЬСКА АНГАЙ СОВХОЗДО

Гоё һайхан нарһан модотой тайгын дунда Байкальска ангай совхоз байгуулагданхай. Энэ залуухан предприяти болобошье, угаа ехэ перспективэтэй байна. Совхозой фермэнүүдтэ мянга гаран халтар хара үнэгэд, мүн иимэ тооной норконууд бии. Байгша ондо совхоз болбол гүрэндөө 600 халтар хара үнэгэдэй ба 500 гаран норконуудай арһа тушааха юм. Тэрээнһээ гадна, ангай совхоз болбол республикын колхозуудай ангай фермэнүүдые байгуулхадань туһална. Совхозой туһаламжаар республикын колхозуудта ангай 32 фермэнүүд байгуулагданхай. Мүнөө жэлдэ совхоз 100 толгой залуу халтар хара үнэгэдые колхозуудта үгэхэнь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой эрхим хүдэлмэрилэгшэд гурбан эгэшэнэр Федорованууд. Эдэнэр халтар хара үнэгэдэй ба норконуудай түлнүүдые абалгаар һайн амжалтануудые туйлаа. Дээрэхи зураг — Надежда Федорова норконуудые эдеэлүүлжэ байна. Доронь—Нина ба Александра Федорованууд өөһэдынгөө түлжүүлһэн платинова ба халтар хара залуу үнэгэдтэй сугтаа.

М. Минеевэй фото.

☆ ☆ ☆ ☆

Манай республика дотор

Улан-Удын шэнэ барилганууд

Бурмонголстрой трест Улан-Удэ городые шэнэдхэн байгуулха генеральна түсэбтэй зохилдуулан барилгын хүдэлмэри үргэнөөр эрхилжэ байна. Энэ жэлдэ урда жэлнүүдтэ баригдажа захалагдаһан олон барилганууд гүйсэдхэгдэхэ ба шэнэ барилганууд хэгдэхэ юм.

Мүнөө Папанинай улицада 28 квартиратай байшан баригдаад, доторойнь түхеэрэлгэ дүүрүүтэй байна. Банзаровай улицадахи 8 ба 12 квартиратай гэрнүүд июль һара соо ашаглалгада оруулагдахань. Мүн ПВЗ-гэй 5-дахи участогта 40 машинын багтаха гараж баригдажа дүүргэдэө. Баригдажа байһан Бурят-Монголой оперо ба баледэй театрын скульптурна ба штукатурна хүдэлмэри июль һарада дүүрэхэ. Театрын доторой скульптурно-үнгэлэлгын хүдэлмэрие Москваһаа ерэһэн уранзураашад дүүргэхэ юм.

Железнодорожно районой Путейнэ улицада үмсын 24 модон гэрнүүд баригдаха. Батарейкэһээ Үдын хүүргэ хүрэтэрхи участогта дамба шэнээр хэгдэхэ юм. Мүнөө бэлэдхэлэй хүдэлмэри эхилээ. Тус барилгануудта 1 миллион түхэриг һомологдобо.

Б. Цыбиков.

Ехэ олзо

Хориин аймагай колхозууд гүрэндөө нооһо тушааха даалгабаряа саг болзор соонь дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна. Зарим түрүү колхозууд нооһо тушаалгаар гүрэнтэйгөө сүм тоосоо.

Гүрэндэ һайн шанартай нооһо тушааха ябадал манай промышленностие үнэтэ түүхэй эдээр хангахаһаа гадна, колхозуудта ехэ олзо доход оруулдаг байһание колхознигууд мэдэнэ. Жэшээлхэдэ, «Улаан Одон» колхоз энэ жэлдэ 4879 килограмм һайн шанартай нооһо гүрэндөө тушаагаад, 57.884 түхэриг олзо оруулһан байна. Тэрэшэлэн Кировэй нэрэмжэтэ колхоз 44278 түхэриг, «Родина»—35460 түхэриг олзо оруулаа.

Дээрэ дурсагдагша колхозууд хонидоо хаһа болзор соонь хайшалһан дээрэһээ, нэгэшье килограмм нооһо гээлтэ хоролтодо оруулангүй, һайн шанартай нооһо абажа шадаһан байна.

Б. Намжилон.

Колхозууд радиофицировалэгдэнэ

Мухаршэбэрэй аймагта хүдөө тосхонуудые радиофикацилга үргэнөөр ябуулагдажа байна. Аймагай радиоузелай хүдэлмэрилэгшэдһөө бүридэһэн бригада (ахалагшань Н. Ефимов) гүрэнэй сетьһээ колхозуудта радио оруулна.

Аймагай 9 колхозууд ба нэгэ МТС гүрэнэй сетьһээ радиофицировалэгдэнхэй.

П. Демин.

Шэнэ лагерьнууд

Баргажанай аймагта һурагшадай элүүр энхээр, сэнгэлиг хүхюугээр амархын тулада пионерскэ лагерьнууд нээгдэнэ. Усть-Баргажанай үзэсхэлэн һайхан газарта пионерскэ лагерь нээгдээд, 70 гаран һурагшад амаржа байна.

Мүн Шапеньково гэжэ газарта 50 хүүгэдэй амарха лагерь нээгдэнхэй.

А. Раднаев.

Багшанарай һуралсал

Улан-Удын педучилищиин Кыренэй консультациин пунктда багшанар-заочнигуудай зунай сесси эхилбэ. 49 багшанар энэ сессидэ ерэнхэй. Тэдэнэй 26-ниинь педучилищиин IV курсда һуража байна. Мүн IV-дэхи курсые энэ жэлдэ дүүргэһэн 8 багшанар Улан-Удын педучилищада гүрэнэй экзамен бариха.

Ф. Халтагаров.

Тобшо һонинууд

▲ **Сушилка барихань.** Кяхтын аймагай «Пограничник» колхоз гүрэндэ тушааха таряа зөөхэ мэшээгүүд ба хайрсагуудаа бараниень заһабарилаа. Мүнөө энэ колхоздо наран сушилка шэнээр баригдажа байна.

▲ **Барилгашадай бригада.** Доодо-Худанай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо (Хэжэнгэ) 25 хүнһөө бүридэһэн барилгашадай бригада эмхидхэгдээд, модо бэлэдхэжэ байна.

▲ **Комбайнуудынь бэлэн.** Ехэ-Кударын МТС-эй комбайнернууд Шайдуров, Батомункуев, Воробьев гэгшэд заһабарилга дээрэ эрхимээр хүдэлмэрилжэ, комбайнуудаа үни хада бэлэн болгоо.

Кореядэхи событину[...]

Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэл

ПХЕНЬЯН, июлиин 14. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командовани июлиин 14-нэй үглөөгүүр иигэжэ мэдээсэбэ:

Бүхы фронтнууд дээрэ Арадай армиин частьнууд урда зүг руу дабшажа үргэлжэлһөөр.

Американска авиаци Кореяын хойто талын городууд ба деревнинүүдые, тэрэшэлэн Кореяын урда талын сүлөөлэгдэһэн городууд болон деревнинүүдые бүдүүлигээр бомбодоһон ба буудаһан байна.

Июлиин 13-да американска 30 гаран самолёдууд Вонсан (Гензан) городто ба тэрэ шадарай деревнинүүдтэ хоёр дахин добтолжо, 100 килограммһаа нэгэ тонно хүрэтэр хүндэ шэгнүүртэй 500 гаран бомбонуудые хаяба. Тэдэнэр амгалан хүн зонние зэрлигээр бомбодоо. Бомбодоһоной үндэһөөр олон гэрнүүд, больницанууд, һургуулинууд ба культурна бусад эмхи зургаанууд һандаргагдаа. Олон хүнүүд, тэдэнэй дунда врачууд, медсе[...]нууд, үбшэлһэн 10 хүнүүд ба [...] арбаад һурагшад алагдаһан б[...]

ПХЕНЬЯН, июлиин 14. (Т[...] Корейскэ арадай-демократич[...] республикын Арадай армиин Г[...]на командовани июлиин 1[...] үдэшэ иигэжэ мэдээсэбэ:

Бүхы фронтнууд дээрэ Ар[...] армиин частьнууд дабшалтая[...]гэлжэлүүлбэ. Июлиин 13-да Ар[...] армиин частьнууд Кореяын [...] талын тон шухала городуудай[...]гэн — Хойто Чунчен провин[...] центр Чхончжу (Сейсю) горо[...] бүрин сүлөөлбэ.

Чхончжу городые сүлөөлхэ б[...]даануудта Арадай армиин ча[...]нууд дайсанай сэрэгүүдые пл[...] абаһан ба трофейнүүые эзэ[...] байна.

Арадай армиин бусад частьн[...] июлиин 13-най үглөөнэй 5 ч[...] Иосань (Рейдзан) городые сү[...]лөө.

Кореядэхи событинууд тушаа

СЕУЛ, июлиин 14. (ТАСС). Урда Кореяын «национальна суглаан» гэдэгэй гэшүүн байһан, социалистическэ партиин ударидагша Те Сен Хан сеульска радиогоор үгэ хэлэбэ. Американска империалистнууд Кореяе богоолшолхо зорилгоор өөһэдынгөө агент Ли Сын Манай гарта засагай эрхые үгэжэ, гэрээгээр дамжуулан Кореядэ дайнай түймэр шатаагаа гэжэ тэмдэглэлээд, Те Сен Хан корейскэ арадта американска империалистнуудай добтолһон ябадалые бузарлаба.

Американска империалистнууд Кореяын городууд ба деревнинүүдые бомбодоно, амгалан хүн зоние алана. Тэдэнэр манай арадые далда бэшээр хюдажа ба ма[...] оронние шуһаар будажа ба[...] Американска империалистнуу[...] зэрлиг аашануудые бидэнэр ма[...]жа шадахагүйбди.

Американска империалистн[...] Урда Кореяе өөрынгөө колони [...]гохо, арадые өөрынгөө богоол [...]гохо гэжэ оролдоно. Американ[...] империализмын агрессидэ ба [...] сынмановска бандануудта эсэр[...]сэн арадтай хамта тэмсэхын т[...] Корейскэ арадай демократиче[...] республикын талада орохыень [...]да Кореяын «национальна сугл[...]най» бүхы гэшүүдые Те Сен Х[...] уряалба.

Сеулай хүн зон Арадай армида олоороо ороно

ПХЕНЬЯН, июлиин 14. (ТАСС). Пхеньянска радиогой дамжуулһанай ёһоор, американска булимтарагшадһаа Эхэ ороноо хамгаалхын тула Сеулай хүн зон Арадай армида һайн дураараа ошохые ехээр хүсэнэ.

Июлиин 3-һаа 10 хүрэтэр [...] городто 778 суглаанууд ба м[...]тингнүүд боложо, тэдээн дэ[...] сугларагшад фронт ошохо ду[...] хүсэлөө мэдүүлһэн байна. [...] мянган хүн армида һайн дура[...]раа ошохо тухай мэдүүлгэнүүд[...] үгөө.

Кореяын патриодууд

ПХЕНЬЯН, июлиин 14. (ТАСС). Пхеньянска радиогой дамжуулһанай ёһоор, фронт эльгээхые гүйһан мэдүүлгэнүүд Хойто Кореяын залуушуулһаа орожо [...]гэлжэлһөөр.

Июлиин 10 хүрэтэр 740 мянг[...] тиимэ мэдүүлгэнүүд ороо.

Кореядэхи дайнай ябуулганууд

ЛОНДОН, июлиин 14. (ТАСС). Нью-Йоркһоо Рейтер агентствын корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, мүнөөдэр хойто корейскэ сэрэгүүд Тэчжонһоо (Тайден) баруун урагшаа 30 километртэ байгаа Кончжугай дэргэдэ Кымган (Кин-Ко) мүрэние гаталаа гэжэ корейскэ фронтһоо ерэһэн мэдээсэлые нютагай радио дамжуулба.

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 14. (ТАСС). Ассошиэйтед Пре[...] агентствын токийско корреспо[...]дентын дамжуулһанай ёһоо[...] центральна частьдахи фронт д[...]рэ байлдаанууд багаар болоо [...]жэ Макартурай штабай комм[...]нике соо хэлэгдэнэ. Гэбэшье б[...]руун эрье дээрэ хойто корейск[...] сэрэгүүд Хамчхон (Кансио) [...] Андон (Анто) тээшэ дабшажа ү[...]гэлжэлһөөр байна.

Кореядэхи американска агресси тухай Вильям Фостерой статья

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 13. (ТАСС). «Азидахи Трумэнай дайн» гэһэн гаршагтай Вильям Фостерой статья «Дейли Уоркер» газетэдэ толилогдобо. Чан Кай-шиин диилдэһэнэй һүүлээр, Трумэнай правительство хадаа «Маршаллай түсэбтэй» болон Трумэнай доктринатай зохилдуулан, Ази тушаа «шэнэ политика» ябуулагдаха юм гэһэн абяа шэмээнүүдые тарааха зорилгоор американска хэблэлые саг үргэлжэ ашаглаһан байна гэжэ Фостер заана.

«Мүнөө азиатска арадуудай агууехэ олониитэдэ эсэргүү эли агрессиин политика манай үмэнэ зогсожо байна,—гэжэ Фостер бэшэнэ,—тэрэ политика хадаа диилдэжэ нэрээ гутаһан үсөөн бүлэгмилитаристнууд, засагые гартаа буляагшад ба бусад реакционернүүдые хамгаалха зорилгоор ябуулагдана. Тиин Советскэ Союзда добтолхо ябадалда бэлэдхэхын тула Азидахи угаа олон зонтой ехэ районуудай эзэниинь болож Уолл-Стрит шадаха юм гэжэ найдадаг байна.

Трумэнай Азида эхилһэн дайнһаа американска арад юушье оложо абахагүй, харин бүхы юумэеэ алдаха байна. Азиатска арадуудай национально-сүлөөлэлгын агууехэ хүдэлөөние дараха ябадалда шэ[...]лүүлэгдэһэн империалистическ[...] энэ дайн хадаа өөрынгөө зорилго[...]нуудаар тон реакционно байна[...] Тиимэһээ энэнь манай орондох[...] демократида хохидол лэ ушаруу[...]жа шадаха байна».

Фостер хадаа «Кореяһээ то[...]нилогты!» гэһэн лозунг доро агрес[...]сивнэ дайнда эсэргүү эрид тэмс[...]хыень американска арадые уряал[...]на. Ази руу нэгэшье хүн, нэ[...]гэшье самолёт, нэгэшье корабл[...] ба нэгэшье доллар эльгээгдэх[...] ёһогүй гэжэ Фостер бэшэнэ.

«Кореяһээ гадна, тэрэшэлэ[...] Хитад, Индонези, Индо-Хитад[...] Инди, Бирмэ, Малайя болон Фи[...]липпинын сүлөө хүсэгшэ арадуудт[...] бидэнэй эдэбхитэй дэмжэлгэ үзүүл[...]хые манай национальна бодото[...] интересүүд эринэ. Зэбсэгтэ хүсэ[...]нүүдые дэлхэйн реакциин түрүү[...] отряд болгон Уолл-Стридэй агент[...]нуудай хэрэглэхые бидэ зүбшөө[...] хэгүйбди.

Сүлөөдэ дуратай американск[...] арад хадаа Корея болон азиатска[...] бусад оронуудта эсэргүү хархи[...] агрессиин дары зогсоогдоһон бай[...]хые эрихэ ёһотой».

Харюусалгатай редактор
Д. Д. ЛУБСАНОВ.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв редактора—23; АТС—1.80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3.23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4.52; пропаганды и агитации—7.85; сельского хозяйства промышленности и транспорта—6-84; переводов—3.23; писем трудящихся и информации—6.84 (2 зв.): об'явлений 2.64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16

Н—02343 Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.